

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๔๙
วันอังคารที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ	ประธานกรรมการ
๒. ศาสตราจารย์กระแสด ชนะวงศ์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายมานิจ สุขสมจิตร	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. ศาสตราจารย์สุจิต บุญบงการ	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๕. รองศาสตราจารย์นริวรรณ จินตกานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สี่
๖. นายปรีชา วัชรภักย์	รองประธานกรรมการ คนที่ห้า
๗. นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์	รองประธานกรรมการ คนที่หก
๘. ศาสตราจารย์พิเศษประสพสุข บุญเดช	ประธานที่ปรึกษากรรมการ
๙. นายจรูญ อินทจาร	รองประธานที่ปรึกษากรรมการ
๑๐. พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	ที่ปรึกษากรรมการและโฆษกกรรมการ
๑๑. นายคำคุณ สิทธิสมาน	โฆษกกรรมการ
๑๒. พลโท นาวัน ดำริกาญจน์	โฆษกกรรมการ
๑๓. นายปกรณ์ ปรียากร	โฆษกกรรมการ
๑๔. รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย	โฆษกกรรมการ
๑๕. นางสาวสุภัทรา นาคะผิว	โฆษกกรรมการ
๑๖. นายกฤต ไกรจิตติ	กรรมการ
๑๗. ศาสตราจารย์จรัส สุวรรณมาลา	กรรมการ
๑๘. นายจุมพล สุขมัน	กรรมการ
๑๙. นายเจริญ โทณะวนิก	กรรมการ
๒๐. นายเชิดชัย วงศ์เสรี	กรรมการ
๒๑. นางถวิลวดี บุรีกุล	กรรมการ
๒๒. นางทิวา ณ นคร	กรรมการ
๒๓. พลโท นคร สุขประเสริฐ	กรรมการ
๒๔. ศาสตราจารย์นครินทร์ เมฆไตรรัตน์	กรรมการ

๒๕. ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ	กรรมาธิการ
๒๖. นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์	กรรมาธิการ
๒๗. นายประชา เตรีตัน	กรรมาธิการ
๒๘. นายไพบูลย์ นิติตะวัน	กรรมาธิการ
๒๙. นายมีชัย วีระไวทยะ	กรรมาธิการ
๓๐. พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ	กรรมาธิการ
๓๑. นายวิชัย ทิตตภักดิ์	กรรมาธิการ
๓๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลากเจริญทรัพย์	กรรมาธิการ
๓๓. ศาสตราจารย์พิเศษเอนก เหล่าธรรมทัศน์	กรรมาธิการ
๓๔. นางกาญจนารัตน์ สิริโรจน์	เลขานุการกรรมาธิการ

กรรมาธิการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นางสาวสมสุข บุญยะปัญญา	(ลาการประชุม)
๒. นายดิศทัต โทตระกิตย์	(ลาการประชุม)

ผู้ช่วยเลขานุการกรรมาธิการ คือ

๑. นายวรรณชัย บุญบำรุง	กรรมการร่างกฎหมายประจำ
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๒. ว่าที่เรือตรี ยุทธนา สำเภาเงิน	ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง
สำนักกรรมาธิการ ๒ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

สภาปฏิรูปแห่งชาติ

๑. นางประภาภัทร นิยม	เลขานุการกรรมาธิการปฏิรูปการศึกษา
และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
๒. นายอมรวิชัย นาครทรรพ	โฆษกกรรมาธิการปฏิรูปการศึกษา
และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
๓. นายประดิษฐ์ เรืองดิษฐ์	สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ

คณะอนุกรรมาธิการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่าง รัฐธรรมนูญ

๑. รองศาสตราจารย์มานิตย์ จุมปา
๒. นายธนภณ วัฒนกุล

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายอรรถสิทธิ์ กั้นมล
๒. นางชื่นสมน นิวาทวงษ์
๓. นายอรรถกร สุขปูนพันธ์

ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายบริหารราชการแผ่นดิน
ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายการเมืองการปกครอง
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

๑. นางสาวดุขฎิ ชัยเพชร
๒. นางสาวธิดา อันหอม
๓. นางสาวธิดิภัทร พงษ์ไธสง
๔. นางสาวอรอุมา คุณพันธ์

นักจดหมายเหตุปฏิบัติการ
นักจดหมายเหตุ
เจ้าพนักงานจดหมายเหตุปฏิบัติงาน
เจ้าพนักงานจดหมายเหตุปฏิบัติงาน

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สำนักกฎหมาย

๑. นายสันต์ชัย สิ้นธวัช
๒. นางสาวพิชญ่า มิ่งสุวรรณ
๓. นางสาวสุรภา ศรีเมือง

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๑
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
นิติกรชำนาญการ

สำนักวิชาการ

๑. นางอรณิชา รุ่งธิปานนท์
๒. นางสาวศรันยา สีมา

วิทยากรชำนาญการพิเศษ
นิติกรชำนาญการ

สำนักการประชุม

นายพุดิพันธ์ อภิไชยวาทย์

นิติกรปฏิบัติการ

ผู้ติดตามกรมการ

๑. นายธนบดี ภาคพิชัย
๒. พันเอก ประภักดิ์ ล้อมสมบูรณ์
๓. นายชานนทร์ บุญรัชกุล
๔. นายราเชนทร์ เหลืองอ่อน
๕. นางสาวอรอุมา วรแสน
๖. นางสาวธันยนันท์ จันทร์ทรงพล
๗. นางสาวชัชชรีย์ จิตติพงษ์

ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ
ผู้ติดตาม พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ
ผู้ติดตาม นางกาญจนารัตน์ ลีวีโรจน์
ผู้ติดตาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลากเจริญทรัพย์
ผู้ติดตาม นายประชา เตรรัตน์
ผู้ติดตาม รองศาสตราจารย์นริวรรณ จินตกานนท์
ผู้ติดตาม นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

๘. นายธนกร วังฐาน	ผู้ติดตาม นางสาวสุภัทรา นาคะผิว
๙. นายจรัญ ยุพจันทร์	ผู้ติดตาม นายมีชัย วีระไวทยะ
๑๐. นางสาวอัจฉรา ชินนิยมพาณิชย์	ผู้ติดตาม นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์
๑๑. นางสาวโรชนี ศิริวัฒนา	ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ
๑๒. พันเอก รมวีร์ ทิรัญสี	ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์นครินทร์ เมฆไตรรัตน์

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๓๗ นาฬิกา

เมื่อกรรมาธิการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมาธิการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

ที่ประชุมมีมติรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๗ วันศุกร์ที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ โดยไม่มีการแก้ไข และให้เลื่อนรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๘ วันจันทร์ที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ออกไปก่อน

ระเบียบวาระที่ ๓ พิจารณาร่างบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเป็นรายมาตรา (ต่อจากการประชุมครั้งที่แล้ว)

ที่ประชุมได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นรายมาตราต่อจากการประชุมครั้งที่แล้ว โดยเริ่มพิจารณา ภาค ๔ การปฏิรูปและการสร้างปรองดอง หมวด ๒ การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรม ส่วนที่ ๗ การปฏิรูปการศึกษา สรุปสาระสำคัญการพิจารณาได้ดังนี้

ส่วนที่ ๗ การปฏิรูปด้านการศึกษา

ไม่มีการแก้ไข

“ส่วนที่ ๗

การปฏิรูปด้านการศึกษา”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการธิการ

ที่ประชุมคณะกรรมการธิการมีมติให้คงไว้ตามร่างที่คณะอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๙ เป็นผู้เสนอ

มาตรา (๔/๑/๗) ๑

มีการแก้ไข

“มาตรา (๔/๑/๗) ๑ ให้มีคณะกรรมการพัฒนานโยบายการศึกษาและพัฒนามนุษย์แห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรอิสระในกำกับของสำนักนายกรัฐมนตรี ภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ โดยมีทำหน้าที่ กำหนดนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ และให้ความเห็นชอบการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ จัดทำและปรับปรุงบรรดากฎหมายและการดำเนินการอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิรูปการศึกษา ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักการและแนวทางดังต่อไปนี้

(๑) กระจายอำนาจการจัดการศึกษา รัฐมีบทบาทเป็นผู้จัดให้มีการศึกษา มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน กำกับนโยบาย แผนและมาตรฐานติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา และส่งเสริมความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา จัดให้มีหน่วยงานอิสระรับผิดชอบการพัฒนากลไกการจัดการระดับพื้นที่และสมัชชาเครือข่ายการศึกษาขึ้นในทุกจังหวัด รวมทั้งจัดให้มีหน่วยงานอิสระรับผิดชอบการวิจัยระบบการศึกษาและพัฒนามนุษย์ภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๒) ปฏิรูประบบการเงินเพื่อการศึกษา โดยให้มีสำนักงานบริหารการเงินและการคลังเพื่อการศึกษา ทำหน้าที่จัดระบบการจัดสรรค่าใช้จ่ายโดยตรงแก่ผู้เรียนระดับปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจัดระบบระดมทรัพยากรการศึกษาแก่พลเมือง ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๓) ปฏิรูประบบการเรียนรู้ของพลเมืองให้สัมพันธ์กันทั้งระบบ เริ่มจากการพัฒนาเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา การศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา การอุดมศึกษา และการศึกษาตลอดชีวิต โดยสอดคล้องกับหลักการพัฒนาในแต่ละช่วงวัย

(๔) ปฏิรูประบบธรรมาภิบาล ให้คณะกรรมการนโยบายการศึกษาและพัฒนามนุษย์แห่งชาติจัดกลไกและระบบตรวจสอบการศึกษาให้สอดคล้องกับสากล ภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๕) ให้มีการจัดทำประมวลกฎหมายการศึกษา โดยมีเนื้อหาครอบคลุมพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา และการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา รวมถึงเนื้อหาอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ทั้งนี้ให้แล้วเสร็จภายในสามปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๖) ดำเนินการอื่น ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และพัฒนามนุษย์ และเอื้ออำนวยให้การปฏิรูปการศึกษาและพัฒนามนุษย์บรรลุผล

องค์ประกอบ ที่มา อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนานโยบายการศึกษาและทรัพยากรพัฒนามนุษย์แห่งชาติ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง และกฎหมายที่กำหนดตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

นางถวิลวดี บุรีกุล กรรมาธิการ เสนอตัดทั้งหมดและเพิ่ม

“๑. ปรับโครงสร้างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งมีภารกิจที่ซ้ำซ้อนให้บูรณาการกันเพื่อคุณภาพของผู้เรียน ผู้สอน และเพิ่มบทบาทของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาด้วยตนเองร่วมกับองค์กรบริหารท้องถิ่น ชุมชน และเอกชน

๒. นำระบบการประเมินผลโดยผู้เรียนและวัดผลจากผู้เรียนเป็นหลัก”

เหตุผล เพื่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริงและให้เกิดผลที่คุณภาพของผู้เรียนและผู้สอน

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

กรรมาธิการแสดงความเห็น ดังนี้

- การปฏิรูปที่เสนอในหลายประเด็นที่มีแนวความคิดที่ชัดเจนแล้วสามารถส่งแนวความคิดดังกล่าวไปยังรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐแล้วเร่งรัดให้ดำเนินการได้ทันที โดยไม่มีความจำเป็นที่จะต้องรอภายหลังรัฐธรรมนูญนี้ประกาศใช้

- ตามร่างดังกล่าวจะมีการตั้งองค์กรใหม่ ประเด็นปัญหาจึงอยู่ที่อำนาจหน้าที่ขององค์กรดังกล่าว ในการบัญญัติในวรรคหนึ่ง ให้องค์กรดังกล่าวที่จะจัดตั้งขึ้นให้ความเห็นชอบการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษา และการพัฒนามนุษย์มีความหมายว่าอย่างไร มีอำนาจหน้าที่ในการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาและการพัฒนามนุษย์อย่างไร การพิจารณาการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาและการพัฒนามนุษย์เป็นการให้ความเห็นชอบก่อนหรือหลังการพิจารณาจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ของคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา รวมถึงความในวรรคท้ายที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง และกฎหมายที่กำหนดตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง การกำหนดเช่นนี้หมายความว่าองค์กรดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่เหนือกว่าฝ่ายบริหาร และนิติบัญญัติหรือไม่

นอกจากนี้ ความใน (๓) เรื่องการปฏิรูประบบการเรียนรู้ของพลเมืองให้สัมพันธ์กันทั้งระบบ ตั้งแต่ระบบการศึกษาปฐมวัยจนกระทั่งจบการศึกษา เป็นการมองเฉพาะด้านการศึกษาเพียงอย่างเดียว โดยไม่พิจารณาความต้องการหรือความสอดคล้องกับตลาดแรงงาน ซึ่งในความเป็นจริงควรต้องมีความเชื่อมโยงกับบริบทของประเทศ ความต้องการของประเทศ และความก้าวหน้าตามวิสัยทัศน์ที่วางไว้

ประธานกรรมาธิการได้กล่าวว่า การเขียนดังกล่าวเป็นการเขียนที่ไม่เป็นไปตามหลักการเขียนกฎหมาย การเขียนโดยเริ่มต้นด้วยคณะกรรมการพัฒนานโยบายการศึกษาและพัฒนามนุษย์แห่งชาตินั้น

หมายถึงหากไม่มีคณะกรรมการดังกล่าวก็ จะไม่มีการปฏิรูปด้านการศึกษา ซึ่งต่างจากร่างของคณะกรรมการที่เขียนโดยเริ่มต้นด้วยการให้มีการปฏิรูปด้านการศึกษาให้เป็นไปตามหลักการและแนวทางที่กำหนด จากนั้นจึงกำหนดเพื่อประโยชน์แห่งการปฏิรูปให้มีคณะกรรมการ ซึ่งจะหมายถึงเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญก็มีการปฏิรูปด้านการศึกษาได้เลยโดยไม่ต้องรอคณะกรรมการ นอกจากนี้ การเขียนดังกล่าวยังเป็นการเขียนที่อาจไม่ถูกต้องตามหลักการบริหารราชการแผ่นดินโดยเฉพาะในเรื่องการให้ความเห็นชอบการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ซึ่งหมายถึงคณะกรรมการชุดดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่เหนือกว่าคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา นอกจากนี้ ในเรื่องการส่งเสริมความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาตามกฎหมายการศึกษาแห่งชาติในปัจจุบันสถานศึกษาเป็นนิติบุคคลทั้งหมดจึงไม่จำเป็นต้องส่งเสริม ปัญหาจึงไม่ได้อยู่ที่การส่งเสริมให้เป็นนิติบุคคลแต่เป็นความอิสระในการดำเนินการบริหารเนื่องจากการจัดสรรงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการ จึงควรส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการการศึกษาได้อย่างมีอิสระ มีประสิทธิภาพ และรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา

- ร่างที่คณะอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๙ เสนอดังกล่าวควรต้องแก้ไขในเรื่องของโครงสร้างด้วย เนื่องจากร่างดังกล่าวในหลายส่วนสามารถดำเนินการได้ทันทีโดยไม่ต้องรอร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ประกาศใช้ ในส่วนของอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนานโยบายการศึกษาและพัฒนามนุษย์แห่งชาติที่เสนอมีการทับซ้อนอำนาจหน้าที่กับรัฐบาล รัฐสภา และหน่วยงานอื่น และการที่ร่างกำหนดให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นอีกหลายคณะอาจทำให้เกิดปัญหาการทับซ้อนในเรื่องอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้หมายรวมถึงคณะกรรมการเพื่อการปฏิรูปที่จะจัดตั้งขึ้น นอกจากนี้ คณะกรรมาธิการได้มีการพิจารณาเรื่องการศึกษาไว้ในแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และสิทธิเสรีภาพของพลเมือง โดยเฉพาะในส่วนสิทธิเสรีภาพของพลเมืองในด้านการศึกษาได้เขียนให้เป็นสิทธิก้าวหน้า (progressive realization of rights) ซึ่งมีความก้าวหน้ากว่าร่างที่คณะอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๙ เป็นผู้เสนอ จึงควรปรับโครงสร้างให้สอดคล้องแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และสิทธิเสรีภาพของพลเมืองที่คณะกรรมาธิการได้พิจารณาไปแล้ว และควรเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษาเท่านั้น

ประธานกรรมาธิการได้เสนอความเห็นเพิ่มเติมว่า ในหมวดปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมไม่ควรกำหนดให้มีหน่วยงานเพิ่มขึ้นจำนวนมาก หากมีความจำเป็นควรไปบัญญัติในกฎหมายลำดับรอง

- ร่างที่เสนอได้เสนอแนวทางที่ต้องการให้เกิดการปฏิรูปด้านการศึกษา คือ การกระจายอำนาจด้านการจัดการศึกษาลงไปที่สถานศึกษาและพื้นที่ ให้มีระบบการเงิน การคลังและการงบประมาณด้านการศึกษาในแนวทางใหม่โดยการจัดสรรค่าใช้จ่ายมุ่งตรงไปที่ผู้เรียน และยกระดับคุณภาพการศึกษา และพัฒนามนุษย์รวมถึงมีระบบตรวจสอบการศึกษาด้วย ทั้งนี้ ในเรื่องการจัดตั้งองค์กรไม่จำเป็นต้องบัญญัติอยู่ในรัฐธรรมนูญแต่สามารถนำไปเขียนในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมาธิการได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมว่า ตามร่างที่เสนอไม่ได้มีการแก้ไขระบบหรือโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ แต่เป็นการตั้งหน่วยงานเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๔ หน่วยงาน ได้แก่

คณะกรรมการพัฒนานโยบายการศึกษาและพัฒนามนุษย์แห่งชาติ หน่วยงานอิสระรับผิดชอบการพัฒนา กลไกการจัดการระดับพื้นที่และสมัชชาเครือข่ายการศึกษาขึ้นในทุกจังหวัด สำนักงานบริหารการเงินและ การคลังเพื่อการศึกษา และหน่วยงานอิสระรับผิดชอบการวิจัยระบบการศึกษาและพัฒนามนุษย์ ซึ่งจะทำให้ กระทรวงศึกษาธิการใหญ่ขึ้น

- ปัญหาด้านการศึกษามีมาก จึงเกิดความคิดให้มี super board เพื่อให้เกิดดุลยภาพด้านการศึกษา เนื่องจากแนวทางหรือนโยบายทางการศึกษาในปัจจุบันมีความเกี่ยวข้องกับการเมืองจึงทำให้ขาดดุลย ภาพเกิดการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา super board จึงมีความจำเป็นในการพัฒนานโยบายการศึกษารวมถึง การวิจัยทางการศึกษา ซึ่งจะทำให้มีนโยบายฉาบฉวยบางนโยบาย เช่น การจัดซื้อ tablet pc จะไม่สามารถ กระทำได้หากไม่ผ่านการศึกษาวิจัย หรือไม่ได้มีการปรึกษาพิจารณาอย่างรอบคอบ ทั้งนี้ super board ไม่ใช่อำนาจใหม่แต่เป็นแนวความคิดที่จะทำให้เกิดดุลยภาพด้านการศึกษา

- เสนอให้ร่างมาตรานี้ขึ้นใหม่โดยผลที่ได้จากกระบวนการศึกษาคือผู้เรียนที่มีคุณภาพและครูสอนที่มี ความพอใจและมีความสามารถ จึงเสนอให้ปรับโครงสร้างหน่วยงานการศึกษาที่มีภารกิจซ้ำซ้อนให้มีการ บูรณาการเพื่อคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพของครูสอน และเพิ่มบทบาทของสถาบันการศึกษาในการจัด การศึกษาด้วยตนเองร่วมกับองค์กรบริหารท้องถิ่นและชุมชน ซึ่งจะทำการศึกษามีคุณภาพมากขึ้น นอกจากนี้ ให้มีการปรับการประเมินผลการศึกษาโดยเน้นที่ผู้เรียนเป็นหลักเพื่อให้ครูสอนให้ความสำคัญกับ การเรียนการสอนมากขึ้น เพื่อให้เกิดการปฏิรูปที่แท้จริง การปฏิรูปกระทรวงศึกษาธิการและปรับโครงสร้าง ใหม่อาจเป็นสิ่งที่จำเป็นมากกว่าการตั้งองค์กรขึ้นมาใหม่

- กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์อยู่แล้วคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สภาปฏิรูปแห่งชาติได้พิจารณาหรือได้เชิญกระทรวงศึกษาธิการมาชี้แจงหรือไม่ และควรนำนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการมาพิจารณาเพื่อให้เกิดความสอดคล้อง และแก้ไขเพิ่มเติมหากเห็นว่า นโยบาย แผน และยุทธศาสตร์เหล่านั้นยังไม่ครบถ้วน นอกจากนี้ การจัดตั้ง องค์กรขึ้นใหม่องค์กรดังกล่าวจะมีอำนาจหน้าที่อย่างไร อาจเกิดความซ้ำซ้อนได้

นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์ รองประธานกรรมการ คนที่หก ในฐานะประธานอนุกรรมการ พิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๙ ได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่า แนวคิดการจัดตั้งองค์กรเพิ่มขึ้นของร่าง ที่เสนอเป็นยุทธศาสตร์แบบเดียวกับที่เคยใช้กับกระทรวงสาธารณสุขในอดีต โดยการตั้งหน่วยงานเพิ่มมา ขึ้นเพื่อเป็นกลไกในการลดขนาดและอำนาจหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุขลง ดังนั้นแนวทางการปฏิรูป กระทรวงศึกษาธิการจึงนำยุทธศาสตร์ดังกล่าวมาปรับใช้ โดยคณะกรรมการพัฒนานโยบายการศึกษาและ พัฒนามนุษย์แห่งชาติ จะเป็นเครื่องมือที่เป็นหลักสำคัญในการปฏิรูปด้านการศึกษาในอนาคตโดยการ ปรับปรุงกฎหมายและการดำเนินการอื่นที่จำเป็น

- คณะกรรมการได้พิจารณากรอบแนวทางการปฏิรูปโดยจะจัดให้มีคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ไทย ดังนั้น กรอบอำนาจหน้าที่ในการปฏิรูปควรเป็นไปตามคณะกรรมการปฏิรูปประเทศไทยจึงไม่ควรตั้ง คณะกรรมการอื่นเพื่อการปฏิรูปอีกเพราะจะทำให้เกิดความซ้ำซ้อน

- คณะกรรมาธิการมีจุดมุ่งหมายเพื่อการปฏิรูปด้านการศึกษาในอนาคตโดยการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาให้ผู้เรียนโดยตรงเป็นรายบุคคลเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกสถานศึกษาที่ต้องการ ซึ่งจะทำให้สถานศึกษาเกิดการแข่งขันต้องพัฒนาตนเองให้มีมาตรฐานการดำเนินงานที่เหมาะสมกับชุมชน วัฒนธรรม และตลาดแรงงานที่มีอยู่ แต่ร่างที่เสนอยังเป็นการตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์ เป็นการรวมศูนย์อำนาจ จึงอาจไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของคณะกรรมาธิการในการปฏิรูปการศึกษา

- การกำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนานโยบายการศึกษาและพัฒนามนุษย์แห่งชาติในวาระแรกเป็นการแสดงถึงเจตนารมณ์ในการให้ความสำคัญกับคณะกรรมการดังกล่าว โดยการเขียนดังกล่าวเปรียบเสมือนเป็นการตั้งกระทรวงศึกษาธิการขึ้นใหม่ เป็นการปฏิวัติทางการศึกษา การแก้ไขโดยการให้มีหลักการในการปฏิรูปขึ้นก่อนอาจไม่สอดคล้องกับความต้องการของคณะกรรมาธิการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ

นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์ รองประธานกรรมาธิการ คนที่หก ในฐานะประธานอนุกรรมาธิการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๙ ได้ชี้แจงว่าการให้มีคณะกรรมการพัฒนานโยบายการศึกษาและพัฒนามนุษย์แห่งชาติเพื่อเป็นกลไกที่จะรองรับไปสู่การปฏิรูปและผลักดันให้มีการปฏิรูปให้สมบูรณ์ต่อไปตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๕ (๑๐) ไม่ได้มีเจตนารมณ์ในการล้มล้างกระทรวงศึกษาธิการ

- ในอดีตประเทศไทยได้มีการปฏิรูปด้านศึกษามา ๒ ครั้งแล้ว แต่ไม่ได้เกิดการแก้ปัญหาที่แท้จริงแต่กลับเป็นการสร้างโครงสร้างทางอำนาจที่เพิ่มมากขึ้นในกระทรวงศึกษาธิการ การให้มีคณะกรรมการพัฒนานโยบายการศึกษาและพัฒนามนุษย์แห่งชาติจะเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการศึกษาให้เกิดคุณภาพจึงยังเห็นควรต้องคงคณะกรรมการดังกล่าว

ประธานกรรมาธิการสอบถามผู้แทนคณะกรรมาธิการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ เกี่ยวกับการแก้ไขร่างที่เสนอโดยเริ่มด้วยหลักการในการปฏิรูปด้านการศึกษาแทนการให้มีคณะกรรมการพัฒนานโยบายการศึกษาและพัฒนามนุษย์แห่งชาติ รวมทั้งการตั้งหน่วยงานเพิ่มเติมไม่ควรนำมาเขียนในรัฐธรรมนูญแต่นำไปเขียนในกฎหมายปฏิรูปการศึกษาได้หรือไม่

นายอมรวิชช์ นาครทรรพ โฆษกกรรมาธิการ คณะกรรมาธิการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ ได้ชี้แจงว่า หลักการปฏิรูปที่เสนอต่อคณะกรรมาธิการนั้น ได้พยายามเขียนให้สั้นและกระชับจึงเน้นกลไกที่สำคัญ โดยไม่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการโดยตรง แต่สร้างกลไกที่สามารถทำงานร่วมกันได้ขึ้น โดยกระบวนการดังกล่าวจะปฏิรูปให้กระทรวงศึกษาธิการปรับเปลี่ยนบทบาทและมีขนาดเล็กลง กลไกดังกล่าวโดยเฉพาะคณะกรรมการพัฒนานโยบายการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แห่งชาติ หรือ super board จะมีหน้าที่ในการกำกับดูแลเรื่องนโยบาย การจัดสรรงบประมาณดูแลกระบวนการปฏิรูปให้มีความต่อเนื่อง ซึ่งไม่ได้เป็นการสร้างกระทรวงศึกษาธิการใหม่แต่ให้อำนาจคณะกรรมการพัฒนานโยบายการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แห่งชาติ หรือ super board ในการแทรกแซง

นโยบายเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร และไม่ยกเลิกสภาการศึกษาแห่งชาติแต่ต้องปรับเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ให้เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการพัฒนานโยบายการศึกษาและพัฒนามนุษย์แห่งชาติ หรือ super board ในส่วนของหน่วยงานอื่นในร่างที่เสนอไม่ได้เสนอให้ตั้งหน่วยงานใหม่แต่จะเป็นหน่วยงานที่จะตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนสร้างเสริมคุณภาพการเรียนรู้ ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งกองทุนดังกล่าวจะมีบทบาทการวิจัยเชิงระบบ การทำเครือข่ายสมัชชาพลเมือง และสร้างความรู้รองรับการปฏิรูป หน่วยงานที่เสนอในร่างจึงไม่ใช่การตั้งหน่วยงานขึ้นมาใหม่ ทั้งนี้ ไม่ขัดข้องกับการแก้ไขร่างที่เสนอของคณะกรรมการธิการ แต่ควรคงหลักการสำคัญในการปฏิรูปด้านการศึกษาในเรื่องกลไกใหม่ที่มีความจำเป็น และเรื่อง demand size financing ซึ่งจะเป็นการกระจายอำนาจทรัพยากรมาสู่ฐานของพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้นไว้

- คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สภาปฏิรูปแห่งชาติ ได้พิจารณาศึกษารายงานของกรรมการสภาการศึกษาแห่งชาติหรือไม่ การปฏิรูปด้านการศึกษาต้องมีความชัดเจนว่าปัญหาคืออะไรและแก้ปัญหานั้น หากมีปัญหาก็โครงสร้างก็ควรแก้ที่โครงสร้างจึงจะเรียกว่าการปฏิรูป ในกระทรวงศึกษาธิการมีผู้มีความรู้ความสามารถที่เสนอนโยบายที่มีประโยชน์เพียงแต่ไม่ได้นำมาปฏิบัติ ดังนั้น การสร้างองค์กรใหม่อาจไม่เกิดผลถ้าไม่สามารถแก้ปัญหานั้นที่แท้จริง และคำว่า มาตรฐานสากลต้องอธิบายให้ชัดเจนว่าคืออะไร นอกจากนี้ สิ่งที่จะควรนำมาพิจารณาคือเรื่องเขตพื้นที่การศึกษามีความเหมาะสมหรือไม่และมีอำนาจหน้าที่อะไร

- การปฏิรูปนั้นควรแก้ไขปัญหาในโครงสร้างที่มีอยู่ การจัดตั้งกลไกปฏิรูปขึ้นมาใหม่นั้น ที่มีการดำเนินงานในลักษณะคู่ขนานจะทำให้เกิดปัญหา โดยในประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐแคลิฟอร์เนีย มีปัญหาที่ผู้ว่าการรัฐปล่อยปละละเลยเรื่องการศึกษาทำให้การศึกษาของมลรัฐดังกล่าวล้าหลังกว่ามลรัฐอื่น หากประเทศไทยไม่มีการแก้ไขปัญหามีอยู่จะทำให้เกิดปัญหาเหมือนกับมลรัฐดังกล่าว โดยในการปฏิรูปนั้นหากต้องยุบองค์กรใดหรือแก้ไขโครงสร้างอันใดก็ต้องดำเนินการเพื่อนำไปสู่ภาวะที่เป็นพัฒนาการอย่างแท้จริง

- ปัญหาในเรื่องการศึกษามีอยู่อย่างมากมายและสังคมให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว ขอเสนอว่าหากกรรมการมีข้อเสนอหรือข้อซักถามแล้วขอให้ นายอมรวิชช์ นาครทรรพ โฆษกกรรมการคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สภาปฏิรูปแห่งชาติ เป็นผู้ตอบในประเด็นที่กรรมการมีความสงสัย

- ไม่สนับสนุนแนวทางที่ไม่ดำเนินการแก้ไขปัญหาของโครงสร้างเดิม การปฏิรูปการศึกษาต้องพิจารณาในประเด็นที่เป็นข้อเท็จจริง สิ่งที่สามารถแก้ไขในระดับกระทรวงไม่มีการแก้ไข แต่มุ่งเน้นในเรื่องโครงสร้างใหญ่ ปัจจุบันสิ่งที่ปัญหา คือ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) และคณะอนุกรรมการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) ข้าราชการครูที่ต้องการย้ายไปปฏิบัติราชการในพื้นที่อื่นต้องจ่ายเงินเป็นจำนวนมากในการโยกย้ายและเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในทุกจังหวัด การเข้าสู่ตำแหน่งเป็น อ.ก.ค.ศ. มีการใช้เงินเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งจึงต้องมีการแก้ไขอย่างเร่งด่วนและเห็นว่าตามร่างมาตราที่ได้การเสนอเข้ามานั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ เนื่องจากไม่ได้เป็นการ

แก้ไขปัญหในระดับพื้นที่ซึ่งเป็นปัญหาที่แท้จริงและเป็นเรื่องการสมยอมกันเพื่อประโยชน์ในการย้ายข้าราชการครู การเข้าสู่ตำแหน่ง การผ่านการประเมิน ซึ่งมีผลประโยชน์ทั้งสิ้นทำให้เกิดผลเสียต่อข้าราชการครูที่ถึงเกณฑ์ในการพิจารณาโยกย้ายหรือเลื่อนตำแหน่งทำให้ข้าราชการครูขาดขวัญและกำลังใจในการสอน รวมถึงปัญหาโรงเรียนกวดวิชาซึ่งยังไม่มีแก้ไข จึงขอให้พิจารณาว่าหากไม่มีการแก้ไขปัญหาในโครงสร้างที่มีอยู่เดิมและไม่มีการปฏิรูปเรื่องนี้อย่างจริงจังจะทำให้การปฏิรูปเรื่องอื่นล้มเหลวไปด้วย จึงขอให้พิจารณาร่างมาตรานี้ใหม่

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า ปัญหาดังกล่าวอาจเรียกว่าครูกินครู เมื่อพิจารณาร่างมาตราที่คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาการทรัพยากรมนุษย์เสนอมานั้น ไม่สามารถอธิบายได้ว่าเป็นการปฏิรูปในสิ่งใด ในหมวดการปฏิรูปนั้นต้องแสดงถึงพลังที่ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกชื่นชม โดยในร่างมาตรานี้ที่ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการได้มีการยกอ้างขึ้นมาเป็นเรื่องการปฏิรูปและสามารถสื่อในสิ่งที่ต้องการปฏิรูปได้ดีกว่า

- การสื่อสารกับคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาการทรัพยากรมนุษย์เกิดความคลาดเคลื่อน โดยร่างมาตราที่เสนอมานั้นมีเนื้อหาที่ยาวแต่เมื่อมีการปรับปรุงเนื้อหาให้สั้นแล้วทำให้ขาดสิ่งที่เป็นสาระสำคัญ จึงขอเสนอให้พิจารณาร่างมาตรานี้ของฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการเป็นหลักซึ่งสามารถอธิบายได้ง่ายและมีจุดเด่นหรือจุดขายในการปฏิรูปได้เป็นอย่างดี

- การปฏิรูปด้านศึกษามีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการปฏิรูปด้านสาธารณสุขและจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากไม่เข้าไปแก้ไขโครงสร้างหรือองค์กรเดิม เมื่อมีข้อเสนอให้มีการจัดตั้งองค์กรใหม่ขึ้นมาในลักษณะคู่ขนานทำให้เกิดคำถามว่าสมควรที่จะยุบองค์กรเดิมหรือไม่ ขอให้พิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเพื่อกำหนดประเด็นในการปฏิรูป ทั้งในเรื่องมาตรฐานการศึกษาในระดับอาเซียน การวัดผลการศึกษาในระดับประเทศที่ยังมีข้อสงสัยว่าสามารถวัดผลการศึกษาได้จริงหรือไม่ การยุบรวมโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านหรือในชนบทที่จะทำให้นักเรียนในชนบทไม่สามารถเดินทางไปกลับบ้านได้โดยสะดวกและเป็นการตัดโอกาสทางการศึกษา รวมถึงกรณีการแจกแท็บเล็ต (tablet) ให้กับเด็กเล็กกว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ การเลื่อนขั้นหรือเลื่อนระดับของข้าราชการครูซึ่งยังมีปัญหาในเรื่องการว่าจ้างในการจัดทำผลงานจึงควรมีการปฏิรูปในเชิงเนื้อหาสาระมากกว่าที่จะเป็นการปฏิรูปโดยยังคงให้มีองค์กรเดิมอยู่ รวมถึงการวัดผลงานของครูเองยังไม่มีผลจากผู้เรียน การวัดผลดังกล่าวจึงไม่สามารถวัดผลในเรื่องมาตรฐานการศึกษาได้รวมทั้งที่ผ่านมาซึ่งไม่มีการดำเนินการเกี่ยวกับงบประมาณในการศึกษาอย่างจริงจัง เช่น เรื่องการเรียนโดยไม่มีค่าใช้จ่ายซึ่งไม่เป็นความจริงหรือการนำระบบการศึกษาออกนอกระบบจะทำให้เกิดค่าใช้จ่ายให้กับนักเรียน โดยงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการส่วนใหญ่นำไปอุดหนุนเงินวิทยฐานะและเงินค่าตอบแทนของครู จึงควรให้มีการปฏิรูปในเรื่องดังกล่าวด้วย

- ควรพิจารณาในภาค ๔ หมวดปฏิรูปว่าควรมีเรื่องสภาพบังคับและการเชื่อมโยงกันอย่างไรและในการพิจารณารายมาตรานั้นควรให้มีความสอดคล้อง (consistency) ในเรื่องความลึกในเชิงเนื้อหา โดยต้องกำหนดระดับในความลึกซึ่งของเนื้อหาและสาระที่ใกล้เคียงกัน ในการปฏิรูปควรพิจารณาเรื่องที่เป็นปัญหา

ที่ต้องแก้ไขและเรื่องที่ต้องมีการออกแบบในอนาคตและควรพิจารณาว่าบทบัญญัติรัฐธรรมนูญจะต้องมีความลึกซึ้งในเนื้อหาเพียงใดและไม่สนับสนุนในแนวทางในการสร้างองค์กรใหม่ขึ้นมา หากต้องการปฏิรูปแล้วต้องกล้าที่จะปฏิรูปโครงสร้างที่มีปัญหาอยู่ ข้อเสนอของสภาการศึกษาแห่งชาติมีอยู่จำนวนมากและเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ยังไม่มีการนำข้อเสนอขึ้นไปพิจารณาตัดสินใจแก้ไขปัญหา หากมีการกำหนดในเรื่องแผนงานในการปฏิรูปไว้แล้วต้องมีการป้องกันไม่ให้แก้ไขแผนดังกล่าวได้โดยง่ายเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเข้ามาเปลี่ยนแปลงได้และต้องมีความกล้าที่จะเปลี่ยนโครงสร้างใหม่ (restructure) เช่น การยกเลิกเรื่องเขตพื้นที่การศึกษาและให้ความสำคัญที่โรงเรียนให้มีอำนาจบริหารจัดการได้เองจะทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาคือและทำให้ภาคประชาสังคมเข้ามาสนับสนุน สำหรับเรื่อง Demand side financing ควรพิจารณาว่าในหลายพื้นที่เองไม่มีตัวเลือกในการเลือกโรงเรียน ระบบดังกล่าวจะนำไปใช้ได้เฉพาะโรงเรียนในเขตเมืองและควรมีการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาด้วย

นายอมรวิชัย นาคทรพรพ โฆษกกรรมการบริหาร คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สภาปฏิรูปแห่งชาติ ได้ชี้แจงว่า ปัญหาเรื่องการศึกษามีมายาวนาน ในส่วนร่างมาตราที่ได้เสนอเข้ามาได้มีการปรับปรุงเนื้อหาให้สั้น จึงไม่ขัดข้องที่จะใช้ร่างมาตราที่ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการได้ยกขึ้นมาพิจารณา ปัญหาของการศึกษานั้นเป็นปัญหาของระบบบริหารจัดการที่ฝังลึกอยู่ในระบบราชการอันเป็นต้นเหตุของปัญหาอื่นเช่น ความเหลื่อมล้ำ ประสิทธิภาพ การคอร์รัปชัน หากไม่มีการแก้ไขปัญหาในโครงสร้างดังกล่าวจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาอื่นได้ แต่ไม่ควรพิจารณาถึงการยุบกระทรวงศึกษาธิการซึ่งยังมีความจำเป็นและมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาบางประเภทอยู่ รวมถึงการกำกับหน่วยงานและมาตรฐานการศึกษา แต่ต้องมีการลดขนาดของกระทรวงให้เล็กลง โดยในร่างมาตราที่ได้เสนอเข้ามาได้กำหนดให้มีคณะกรรมการในระดับชาติขึ้นมาเพื่อทำให้เกิดการปฏิรูปและป้องกันฝ่ายการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์อื่นเข้ามาแทรกแซงได้เป็นเวลา ๑๐ ปีและอาจส่งผลให้องค์กรหลายแห่งต้องยุบตัวหรือมีการแก้ไขปรับปรุงองค์กร แต่ไม่สามารถยุบองค์กรได้ในทันที จึงได้มีการเสนอให้มีสถาบันเชิงระบบขึ้นมาเพื่อให้มีศึกษาข้อมูลให้เป็นเชิงประจักษ์ในการปรับปรุงองค์กรที่เกี่ยวข้อง การดำเนินดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อผู้ที่ปฏิบัติงานในองค์กรเป็นจำนวนมากและจะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเดิมจึงต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ โดยกลไกที่มีขึ้นมาใหม่จะทำให้ขนาดของกระทรวงมีความเหมาะสมและลดบทบาทของกระทรวงให้เล็กลงในส่วนเรื่อง Demand side financing เองจะเป็นการตั้งอำนาจและทรัพยากรจากส่วนกลางไปยังระดับพื้นที่ซึ่งปัจจุบันมีสภาการศึกษาจังหวัดดำเนินงานในเรื่องดังกล่าวอยู่ กระบวนการดังกล่าวจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องโครงสร้างแต่จำเป็นต้องใช้เวลาในการดำเนินการ กลไกในการพัฒนาตนเองก็มีความสำคัญซึ่งต้องมีการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการร่วมกันหลายกระทรวง ทั้งนี้การปฏิรูปการศึกษาไม่ได้มีเป้าหมายเฉพาะเด็กเท่านั้นแต่หมายถึงประชาชนทั้งประเทศ จึงต้องใช้เวลาในการดำเนินการและเห็นว่ากลไกดังกล่าวจะมีความเป็นอิสระในการทำงานได้โดยปราศจากการแทรกแซงและทำให้เกิดการปฏิรูปโครงสร้างทางการศึกษาได้

- ควรมีการกำหนดแนวทางในการปฏิรูปด้านการศึกษา โดยในเรื่องโครงสร้างในระดับพื้นที่เองมีความยุ่งยากในการบริหารจัดการด้านการศึกษา โดยการปฏิรูปการศึกษานั้น กระทรวงศึกษาธิการควรเปลี่ยนระบบการบริหารจาก ๕ แห่ง ให้เหลือเพียง ๑ แห่งให้เป็นที่ไปตามหลักการที่ถูกต้องและให้มีการบริหารจัดการให้เป็นเอกภาพ โดยกำหนดให้มีเขตการศึกษาในพื้นที่ให้มีเพียงแห่งเดียวเนื่องจากเมื่อมีการแบ่งเขตการศึกษาในพื้นที่เป็น ๓ เขต แล้วทำให้ครูมาทำหน้าที่บริหารในเขตศึกษามากเกินไปและไม่ได้มุ่งเน้นในเรื่องการสอนนักเรียน หากดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้วสามารถกำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณากำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายการศึกษาแห่งชาติขึ้นมาได้ สำหรับในเรื่องการกระจายอำนาจต้องกำหนดไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้องค์กรปกครองท้องถิ่นที่มีความพร้อมในเรื่องงบประมาณเข้ามาบริหารจัดการ โดยกำหนดให้องค์กรปกครองท้องถิ่นต้องนำเงินงบประมาณจากภาษีทรัพย์สินมาพัฒนาการศึกษาเป็นอันดับแรกก่อนพัฒนาด้านอื่น รวมถึงควรกำหนดไว้ในกฎหมายให้ชัดเจนถึงจรรยาบรรณของครูที่ต้องทุ่มเทให้กับนักเรียนให้มากที่สุด ในอดีตครูมีความสัมพันธ์กับนักเรียนอย่างดี โดยเปิดการสอนพิเศษให้กับนักเรียนที่บกพร่องในการเรียน แต่ปัจจุบันเป็นเรื่องธุรกิจในด้านการศึกษามากกว่า

- กระทรวงศึกษามีปัญหาในการให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชน ตามร่างมาตราที่ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการได้ยกร่างขึ้นมา นั้น เป็นการปฏิรูปการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองใหม่ที่มีคุณภาพ มีความรู้ และมีคุณธรรมนำไปสู่ชุมชนเกิดการพัฒนา ปัญหาของกระทรวงศึกษาธิการมีทั้งในเรื่องโครงสร้างในการขยายเขตพื้นที่การศึกษา โดยในภูมิภาคอาเซียนนั้นประเทศเวียดนามมีการส่งเสริมด้านการศึกษาเป็นอันดับหนึ่ง ปัญหาด้านการศึกษาที่สะสมมานานทำให้ประชาชนต้องหาทางให้บุตรหลานเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนที่ดี โดยอาจเสียเงินจำนวนมากเพื่อเข้าเรียนโรงเรียนดังกล่าว จึงควรมีการแก้ไขปรับปรุงโครงสร้างและทำให้เกิดการกระจายอำนาจการศึกษาอย่างแท้จริงและสนับสนุนร่างบทบัญญัติของฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการที่ยกร่างขึ้นมาแต่ขอให้มีการเพิ่มเติมเนื้อหาในเรื่องโครงสร้างด้วย

นายอมรวิเศษ นาคทรพรพ ได้ชี้แจงว่า หัวใจสำคัญในการปฏิรูปคือ การปรับปรุงโครงสร้างการศึกษาให้มีการกระจายอำนาจไปสู่ชุมชนท้องถิ่นแต่ต้องใช้เวลาพอสมควร กลไกที่ได้มีการเสนอขึ้นมาต้องมีอำนาจตามกฎหมายและให้มีสภาพสามารถดำเนินการปฏิรูปได้อย่างต่อเนื่อง อาจส่งผลให้มีการปรับปรุงหรือยุบองค์กรที่เกี่ยวข้องแต่ต้องใช้ความรู้และการวิจัยในการดำเนินการดังกล่าวและได้มีการหาแนวทางเพื่อปรับเปลี่ยนให้สภาพการศึกษาแห่งชาติมีบทบาทในการสนับสนุนงานด้านการศึกษาให้มากขึ้น สำหรับเรื่อง Demand side financing เป็นการกระจายทรัพยากรและอำนาจจากส่วนกลางไปสู่พื้นที่และอาจมีการรับรองสภาพของสภาพการศึกษาจังหวัดด้วย รวมทั้งได้มีการหารือถึงแนวทางในการโอนงานด้านการศึกษาให้กับองค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการซึ่งต้องใช้เวลาในการดำเนินการดังกล่าว

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า ในมาตรานี้ไม่สามารถกำหนดให้มีคณะกรรมการไว้ก่อนให้มีหลักการได้ เนื่องจากหากไม่มีคณะกรรมการดังกล่าวแล้วจะไม่สามารถปฏิรูปเรื่องใดได้เลย จึงต้องกำหนดในเรื่องหลักการไว้ก่อนและให้ที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างมาตรานี้ของฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการเป็นหลัก

- สนับสนุนแนวทาง Demand side financing โดยควรมีการกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและทัดเทียมและระบบดังกล่าวจะต้องนำไปใช้ในพื้นที่ที่มีนักเรียนจำนวนน้อยเพื่อให้เกิดการศึกษาที่ทั่วถึงและทัดเทียมด้วย โดยเฉพาะการจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก มิฉะนั้น ระบบดังกล่าวจะทำให้เกิดการยุบโรงเรียนขนาดเล็กแทน

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า ให้ที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณา ร่างมาตรา นี้ของฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการเป็นรายอนุมาตรา ดังนี้

“มาตรา (๔/๑/๗) ๑ ให้มีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองดี มีความรู้ความสามารถโดยยึดหลักดังต่อไปนี้

(๑) กระจายอำนาจการจัดการศึกษาโดยลดบทบาทของรัฐจากการเป็นผู้จัดการศึกษาให้เป็นผู้จัดให้มีการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน รวมทั้งกำกับนโยบาย แผน มาตรฐาน และติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา และส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีอิสระ มีประสิทธิภาพ และรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา

(๒) จัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวโดยตรงแก่ผู้รับการศึกษาทุกคนอย่างพอเพียงและตามความจำเป็นและเหมาะสมสำหรับการศึกษาระดับปฐมวัยจนถึงระดับมัธยม ทั้งการศึกษาสายสามัญและสายอาชีพ

(๓) ปรับปรุงระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา โดยยกระดับความรู้ให้กับผู้เลี้ยงดูให้มีสมรรถนะและสัมพันธภาพที่เหมาะสมในการเลี้ยงดู เด็กเล็กก่อนวัยเรียนให้เกิดพัฒนาการที่สมบูรณ์ มีความพร้อมเพื่อการเรียนรู้ทุกมิติทั้งด้านกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๔) ปรับปรุงการอาชีวศึกษาไปสู่ระบบการผลิตและพัฒนาบุคลากรภาคการผลิต ที่มีทักษะ มีสมรรถนะในการประกอบอาชีพตรงตามความต้องการและสาขาที่ขาดแคลน ภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๕) ปรับปรุงระบบอุดมศึกษาให้การจัดการเรียนรู้ และการสร้างองค์ความรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศและเสริมสร้างสมรรถนะด้านวิชาการรับใช้สังคม ภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๖) พัฒนาระบบการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการคิด การใช้เหตุผลและการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติรวมถึงส่งเสริมสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ และสื่อสาธารณะด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศิลปะ วัฒนธรรม และศาสนา เพื่อบ่มเพาะจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของคนไทยทุกระดับ รวมทั้งเพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และสามารถสร้างสังคมแห่งปัญญา ภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๗) ปรับปรุงระบบการผลิต การพัฒนาและการประเมินครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยอาศัยผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน ทั้งนี้การผลิตต้องเน้นคุณลักษณะและสมรรถนะที่มีความเหมาะสมกับแต่ละระดับการศึกษา ภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๘) พัฒนาระบบธรรมาภิบาลในวงการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยจัดให้มีระบบตรวจสอบความโปร่งใส ภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๙) พัฒนาระบบการทดสอบและประเมินผลการศึกษาในระดับชาติ ให้เป็นการทดสอบการเรียนรู้และคุณลักษณะผู้เรียนที่ครบทุกมิติ ทั้งการ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ส่วนการประเมินคุณภาพสถานศึกษาให้เป็น การประเมินเพื่อพัฒนาและรับรองคุณภาพ ภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๑๐) ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารการศึกษาของชาติเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนา มนุษย์และเอื้ออำนวยให้การปฏิรูปการศึกษาและพัฒนา มนุษย์บรรลุผล

(๑๑) ให้มีการจัดทำประมวลกฎหมายการศึกษา โดยมีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการศึกษา แห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการ ครูและบุคลากรทางการศึกษา และกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งมาตรฐานและ การประกันคุณภาพการศึกษา การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา และการให้ประชาชน ชุมชน ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการบริหารการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามความในส่วน นี้ และให้แล้วเสร็จภายในสามปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาตามมาตรานี้สามารถดำเนินการได้โดยรวดเร็ว และต่อเนื่อง ให้มี คณะกรรมการนโยบายการศึกษาและพัฒนา มนุษย์แห่งชาติซึ่งอยู่ในกำกับของนายกรัฐมนตรี ภายในหนึ่งปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ โดยให้ทำหน้าที่ปฏิรูปการศึกษาและพัฒนา มนุษย์อย่างรอบด้านตลอด ชีวิต กำหนดนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ กลั่นกรองการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาและการพัฒนา มนุษย์ ตลอดจนจัดทำและปรับปรุงบรรดากฎหมายที่จำเป็นเพื่อขจัดปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการ ปฏิรูปการศึกษาของทุกหน่วยงานที่จัดการศึกษา

องค์ประกอบ ที่มา อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงานของคณะกรรมการนโยบายการศึกษาและ พัฒนา มนุษย์แห่งชาติ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

โดยที่ประชุมคณะกรรมการได้พิจารณามาตราดังกล่าวเป็นรายอนุมาตรา ดังนี้

“(๑) กระจายอำนาจการจัดการศึกษาโดยลดบทบาทของรัฐจากการเป็นผู้จัดการศึกษาให้เป็นผู้จัด ให้มีการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน รวมทั้งกำกับนโยบาย แผน มาตรฐาน และติดตามประเมินผลการจัด การศึกษา และส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีอิสระ มีประสิทธิภาพ และ รับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา”

ประเด็นการพิจารณา

- สอบถามว่าใน (๑) นั้นหมายรวมถึงการกระจายอำนาจให้กับภาคเอกชนในการก่อตั้งโรงเรียนกวด วิชาได้ด้วยหรือไม่ หากเป็นเช่นนั้นจะมีกระบวนการจัดการเรื่องดังกล่าวอย่างไร

ประธานกรรมาธิการได้กล่าวว่า เรื่องดังกล่าวไม่เกี่ยวกับเรื่องการปฏิรูปใน (๑) นี้โดยตรง หาก กรมสรรพากรทำหน้าที่ในการจัดการเรื่องดังกล่าวจะทำให้เกิดเป็นประโยชน์มากขึ้น

“(๒) จัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวโดยตรงแก่ผู้รับการศึกษาทุกคนอย่างพอเพียงและตามความจำเป็น และเหมาะสมสำหรับการศึกษาระดับปฐมวัยจนถึงระดับมัธยม ทั้งการศึกษาสายสามัญและสายอาชีพ”

ประเด็นการพิจารณา

นางประภาภัทร นิยม เลขาธิการคณะกรรมการ คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ สภาปฏิรูปแห่งชาติ ได้ชี้แจงว่า ได้มีการพิจารณาถึงวิธีจัดสรรค่าใช้จ่ายเพื่อให้เกิดความ เป็นธรรมให้กับผู้ที่ยากไร้ซึ่งเป็นการจัดสัดส่วนงบประมาณให้กับผู้เรียนมากกว่าที่จะนำไปไว้ที่ส่วนกลาง

นายอมรวิรัช นาครทรพร โฆษกกรรมการ คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ สภาปฏิรูปแห่งชาติ ได้ชี้แจงว่า ขอให้เพิ่มความเป็นดังนี้

“ตามความจำเป็นและเหมาะสมกับผู้รับการศึกษาและสถานศึกษาสำหรับการศึกษา”

- สอบถามว่าการเพิ่มความดังกล่าวจะทำให้มีเนื้อหาที่ขัดกันหรือไม่ ความว่า “สถานศึกษา” ควร ไปกำหนดไว้ในส่วนอื่นมากกว่าเนื่องจากหลักการใน (๒) นี้ เพื่อต้องการจัดสรรค่าใช้จ่ายให้กับผู้รับ การศึกษามากกว่าและขอให้เพิ่มความเป็นดังนี้

“และสายอาชีพและรัฐอาจต้องจัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษาที่มีความจำเป็นเพิ่มเติม”

นางประภาภัทร นิยม เลขาธิการคณะกรรมการ คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ สภาปฏิรูปแห่งชาติ ได้ชี้แจงว่า วิธีการจัดสรรงบประมาณแบบ Demand side financing นั้นส่วนหนึ่งจะส่งให้กับสถานศึกษาแต่ส่วนใหญ่จะให้กับผู้รับการศึกษาและไม่จำเป็นต้องเพิ่มความว่า “สถานศึกษา” ไว้ใน (๒) นี้

“(๓) ปรับปรุงระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา โดยยกระดับความรู้ให้กับผู้เลี้ยงดูให้มีสมรรถนะและสัมพันธภาพที่เหมาะสมในการเลี้ยงดู เด็กเล็กก่อนวัยเรียนให้เกิดพัฒนาการที่สมบูรณ์ มีความพร้อมเพื่อการเรียนรู้ทุกมิติทั้งด้านกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ภายในสองปีนับแต่วัน ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้”

ประเด็นการพิจารณา

- ตั้งแต่ (๓) ถึง (๔) และใน (๑๑) มีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการในแต่ละอนุมาตราไว้ จึง ขอสอบถามว่าต้องกำหนดระยะเวลาดังกล่าวไว้หรือไม่ โดยรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปนี้มีกำหนดเวลาในการ ปฏิรูปไว้ ๕ ปีอยู่แล้วและไม่พบทกกฎหมายใดสามารถทำให้เกิดการบังคับตามกำหนดเวลาดังกล่าวได้และจะ ทำให้เกิดมาตรฐานว่า ในการปฏิรูปเรื่องอื่นต้องกำหนดเรื่องระยะเวลาไว้ด้วย จึงเห็นว่าควรตัดความ ดังกล่าวออกไป

นางประภาภัทร นิยม ได้ชี้แจงว่า หากไม่กำหนดระยะเวลาเอาไว้จะทำให้เกิดความไม่แน่ใจได้ว่า ความในแต่ละอนุมาตราจะเกิดผลขึ้นไม่จริงหรือไม่ การกำหนดเวลาดังกล่าวไว้เพื่อให้เกิดการเริ่มต้นของ กระบวนการในแต่ละอนุมาตรา หากรัฐธรรมนูญมีการกำหนดเวลาครอบคลุมเรื่องดังกล่าวไว้แล้วก็สามารถ ตัดความดังกล่าวได้

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า บทบังคับในเรื่องดังกล่าวได้กำหนดไว้ในบททั่วไปของหมวดรัฐสภา มาตรา ๑๐๓/๑ โดยมีผลบังคับในเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรานี้ด้วย

- สอบถามว่าความในวรรคสามนั้นมีขั้นตอนการดำเนินการอย่างไร เนื่องจากใน (๓) ถูกจำกัดด้วย กำหนดเวลาสองปีตามความในตอนท้าย จึงขอความชัดเจนในเรื่องดังกล่าว

นางประภาภัทร นิยม ได้ชี้แจงว่าในเรื่องดังกล่าวมีปัญหาจากเด็กก่อนวัยเรียนที่อาศัยอยู่กับ ครอบครัวหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการเลี้ยงดูไม่เหมาะสม ทำให้พัฒนาการทางสมองไม่ได้รับการพัฒนา ส่งผลต่อการเรียน จึงต้องมีการยกระดับในเรื่องดังกล่าว เพื่อให้ความรู้กับผู้เลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม

- ใน (๓) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขด้วยจึงต้องดำเนินการอย่างบูรณาการในการพัฒนาเด็ก เล็กควบคู่กับสาธารณสุขและควรให้เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองท้องถิ่นดำเนินงานบูรณาการร่วมกับ หน่วยงานสาธารณสุขและหน่วยงานการศึกษาในพื้นที่

- องค์กรปกครองท้องถิ่นมีศักยภาพในการดำเนินงานดังกล่าวได้เป็นอย่างดีและมีความพร้อมมี บุคลากรซึ่งเป็นกลุ่มแม่บ้านต่าง ๆ จะเข้ามาดูแลเด็กเล็กซึ่งถือได้ว่าเป็นบุตรหลานของคนในท้องถิ่นนั้นเอง หากกำหนดให้เป็นลักษณะเป็นระบบราชการมากเกินไปจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในเรื่องดังกล่าวได้น้อยกว่า

- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นมีบทบาทสำคัญในการดูแลเด็กเล็ก โดยปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ใน ความรับผิดชอบของหน่วยงานท้องถิ่น จึงขอให้มีการบันทึกเรื่องดังกล่าวไว้ในบันทึกเจตนารมณ์อย่างชัดเจน ประธานกรรมการได้กล่าวว่า สามารถไปเพิ่มความใน (๑) ได้เป็นดังนี้

“(๑) การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาโดยลดบทบาทของรัฐจากการเป็นผู้จัดการศึกษาให้เป็นผู้ จัดให้มีการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน รวมทั้งกำกับนโยบาย แผน มาตรฐาน และติดตามประเมินผลการจัด การศึกษา และส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิภาพ และ รับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา ทั้งนี้ โดยให้เอกชน ชุมชน และองค์กรบริหารท้องถิ่น มีส่วนร่วมอย่าง เหมาะสมด้วย”

“(๔) ปรับปรุงการอาชีวศึกษาไปสู่ระบบการผลิตและพัฒนาบุคลากรภาคการผลิต ที่มีทักษะ มี สมรรถนะในการประกอบอาชีพตรงตามความต้องการและสาขาที่ขาดแคลน ภายในสองปีนับแต่วัน ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้”

ประเด็นการพิจารณา

- เมื่อพิจารณาความในมาตรานี้ยังไม่มีกำหนดคำว่า “ภาษา” ไว้ ซึ่งจะสอดคล้องกับเรื่องการผลิตบุคลากรทั้งในด้านอาชีวศึกษาหรือสาขาอื่น เพื่อให้เกิดความรู้ความสามารถในเรื่องของภาษาในการ สื่อสารและเป็นการเปิดโอกาสในการทำงานร่วมกับบริษัทต่างชาติเปิดทำการอยู่ในประเทศไทย จึงขอให้ กำหนดคำว่า “ภาษา” ไว้ในมาตรานี้ด้วย

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า สามารถไปกำหนดไว้ใน (๖) ได้และเห็นว่าประเทศไทยดำเนินการ ให้การอาชีวศึกษามีลักษณะนี้ดีกว่าการศึกษาสายสามัญ อาจเกิดจากความผิดพลาดจากการเปรียบเทียบ วุฒิการศึกษาของสำนักงาน ก.พ. ที่กำหนดให้มีการสมัครเข้ารับราชการต้องมีคุณสมบัติจบปริญญาตรีเป็น

หลัก จึงทำให้สายอาชีพศึกษาดูด้อยไป ทำให้สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลต่าง ๆ เปิดหลักสูตรถึงระดับปริญญาเอกและเมื่อนักศึกษาเรียนจบแล้วก็ไม่สามารถทำงานอย่างมีคุณภาพ โดยในประเทศในทวีปยุโรปนั้นผู้ที่จบจากสายอาชีพศึกษาอาจได้รับค่าจ้างสูงกว่าผู้ที่จบปริญญาตรี ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาการว่างงานเนื่องจากกำหนดให้ผู้ที่จบปริญญาตรีได้รับเงินเดือน ๑๕,๐๐๐ บาท ทำให้บริษัทเอกชนว่าจ้างผู้ที่จบในระดับ ปวช. ปวส. ที่ได้รับเงินเดือนน้อยกว่าแทน จึงขอให้คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาฯ ปฏิรูปหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วย

- ใน (๔) การอาชีวศึกษานั้นอาจรวมถึงวิทยาลัยการอาชีพในพื้นที่ จึงขอให้พิจารณาถึงความสอดคล้องกับสภาพชุมชนท้องถิ่นของวิทยาลัยการอาชีพในแต่ละจังหวัดด้วยและควรมีการปรับปรุงหลักสูตรของวิทยาลัยดังกล่าวให้สอดคล้องกับพื้นที่ซึ่งจะสามารถแก้ไขปัญหาการว่างงานและป้องกันการเคลื่อนย้ายแรงงานออกจากพื้นที่ได้ด้วย

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า สามารถบันทึกไว้ในเจตนารมณ์ได้และต้องมีการปฏิรูปในเรื่องโครงสร้างการบริหารศึกษาของประเทศไทยอย่างจริงจังด้วย

“(๕) ปรับปรุงระบบอุดมศึกษาให้การจัดการเรียนรู้ และการสร้างองค์ความรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศและเสริมสร้างสมรรถนะด้านวิชาการรับใช้สังคมภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้”

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

กรรมการแสดงความคิดเห็นดังนี้

- ข้อความว่า “...มีความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ” มีความหมายถึง ระบบอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษา หรือนักเรียน

ประธานกรรมการกล่าวว่า หมายความว่า หมายความว่าทั้งหมด

- เสนอให้เพิ่มคำว่า “โดยสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาและวิจัย” ใน (๕) ซึ่งจะทำให้มีเป้าหมายที่ชัดเจนขึ้นเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา (R&D)

ประธานกรรมการกล่าวว่า องค์ความรู้ที่หมายรวมถึงการวิจัยอยู่แล้ว เนื่องจากองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย ส่วนที่มีการเพิ่มถ้อยคำว่า “ด้านวิชาการรับใช้สังคม” มีความหมายคือ หากมุ่งแต่การศึกษาวิจัยทั้งหมด การรับใช้สังคมก็จะไม่เกิดขึ้น

- ไม่ควรมีการกำหนดระยะเวลาไว้ตามอนุมาตราต่าง ๆ ของมาตรา (๔/๑/๗) ๑ เนื่องจากการพัฒนาปรับปรุงนั้นไม่สามารถหาตัวชี้วัดได้อย่างชัดเจน

- เห็นด้วยกับการตัดระยะเวลาที่กำหนดไว้ในอนุมาตราต่าง ๆ ของมาตรา (๔/๑/๗) ๑ ออก

นายอมรวิรัช นาคทรพรพ โฆษกกรรมการ คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กล่าวว่า เห็นด้วยกับการนำกำหนดระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในอนุมาตราต่าง ๆ ของมาตรา (๔/๑/๗) ๑ ออก

- ความในตอนต้นของมาตรา (๔/๑/๗) ๑ ควรมีการเพิ่มเติมข้อความในทำนองว่าให้มีการกำหนดแผนระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว

ประเด็นนี้ประธานกรรมาธิการกล่าวว่า มีการกำหนดไว้อยู่แล้ว

“(๖) พัฒนาระบบการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการคิด การใช้เหตุผลและการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ รวมถึงส่งเสริมสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ และสื่อสาธารณะด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศิลปะ วัฒนธรรม และศาสนา เพื่อบ่มเพาะจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม และจริยธรรม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และสามารถสร้างสังคมแห่งปัญญา ภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้”

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

กรรมาธิการแสดงความคิดเห็นดังนี้

- ใน (๖) ได้มีการกล่าวถึง ๒ เรื่อง เรื่องแรกคือ “พัฒนาระบบการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการคิด การใช้เหตุผลและการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ ส่งเสริมสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ และสื่อสาธารณะด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี” ส่วนนี้ คือ stem education ที่มีการพยายามผลักดันทั้งสายวิทยาศาสตร์และสายการศึกษากล่าวคือ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ ซึ่งคำขยายความนี้คือ “เพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และสามารถสร้างสังคมแห่งปัญญา” และจะมีคำว่า นวัตกรรมด้วย กล่าวคือ เป็นการส่งเสริม stem education ให้เกิดนวัตกรรมการเปลี่ยนแปลงและสังคมปัญญา เรื่องที่สอง คือ “ศิลปวัฒนธรรม ศาสนา เพื่อบ่มเพาะจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดี คุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลของคนไทยทุกระดับ” ซึ่งเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่จะสร้างจิตสำนึกที่ดีของบุคคล จึงขอหารือว่าเจตนารมณ์ของ (๖) นี้ คือ stem education หรือไม่ หากใช่ ขอเสนอให้ใช้ถ้อยคำใน (๖) ว่า “... วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมและคณิตศาสตร์...” ซึ่งเป็นระบบใหม่ที่พยายามสร้างคนสร้างปัญญา ซึ่งเป็นการนำทั้ง ๔ วิชามาจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างตรรกะ ปัญญา และความคิด เพื่อพัฒนาให้เกิดปัญญาและนวัตกรรมสอดคล้องกับการเรียนด้านวัฒนธรรม ศาสนา ศิลปะ อันเป็นการบ่มเพาะจิตสำนึกและความเป็นพลเมืองดี

นายอมรวิชช์ นาครทรรพ โฆษกกรรมาธิการ คณะกรรมาธิการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ชี้แจงว่า ทั้งสองเรื่องข้างต้นมีความสำคัญเท่า ๆ กัน เนื่องจากต้องมีการพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งสองด้านควบคู่กัน หากให้ความสำคัญกับด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว เช่น การเน้นเฉพาะ stem education ก็จะทำให้มีการมุ่งไปสู่เรื่องการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเพียงด้านเดียวแล้วละเลยการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรม ดังนั้น จึงควรทำให้ทั้งสองเรื่องมีความสมดุล นอกจากนี้เรื่อง stem education เป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการเรียนวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี แต่มีเป้าหมายหลักคือการส่งเสริมให้นำตรรกะด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีมาใช้กับคนรุ่นใหม่ให้มากขึ้น โดยคณะกรรมการปฏิรูปวิทยาศาสตร์ก็ได้มีการกล่าวถึงเรื่องนี้ในลักษณะส่งเสริมการเรียนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีใน

ความหมายที่กว้าง โดยมีการรวม stem education ไว้ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ จะกำหนดรายละเอียดไว้ในกฎหมายลำดับรอง

ดังนั้น จึงเสนอให้ใช้ความใน (๖) ว่า “พัฒนาการเรียนรู้ โดยเน้นกรอบการคิด การใช้เหตุผล และการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติรวมถึงส่งเสริมสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ และสื่อสาธารณะด้านการศึกษา ส่งเสริมการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ควบคู่กับการศึกษาด้านศิลปะ วัฒนธรรม ภาษา ศาสนา และพลเมืองศึกษา เพื่อบ่มเพาะจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของคนไทยทุกระดับ รวมทั้งเพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และสามารถสร้างสังคมแห่งปัญญา”

“(๗) ปรับปรุงระบบการผลิต การพัฒนาและการประเมินครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยอาศัยผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน ทั้งนี้การผลิตต้องเน้นคุณลักษณะและสมรรถนะที่มีความเหมาะสมกับแต่ละระดับการศึกษา ภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้”

นางประภาภัทร นิยม เลขาธิการกรมการศึกษาระดับปริญญาตรีและการศึกษาระดับปริญญาโท และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ชี้แจงว่า การใช้คำว่า “ปรับปรุงระบบการผลิต การพัฒนาและการประเมิน” เป็นการพิจารณาทั้งระบบ เริ่มจากการนำบุคคลที่มีความสามารถเข้ามาสู่อาชีพครูรวมทั้งเข้าสู่อุปการะทางการศึกษา ซึ่งหากใช้เกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นหลัก วิธีการสร้างบุคคลกรเข้ามาจะมีลักษณะการพัฒนาเป็นอีกรูปแบบหนึ่ง กล่าวคือ จะเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียนเป็นหลัก นอกจากนี้ ความว่า “ที่มีความเหมาะสมกับแต่ละระดับการศึกษา” มีความหมายครอบคลุมถึงครูทุกประเภทตั้งแต่ครูที่สอนเด็กเล็ก เด็กปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา จนกระทั่งถึงคณาจารย์ต่าง ๆ ด้วย

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

กรรมการแสดงความเห็นดังนี้

- การประเมินผลบุคลากรอื่น ๆ ที่มีใช้ครู อาจารย์ โดยอาศัยผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้รับการศึกษานั้น จะทำให้พิจารณาตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก (KPI) ได้ยากหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ระดับผู้บริหารก็ต้องมีการประเมินลักษณะนี้เช่นกัน ดังนั้น หากใช้ผลสัมฤทธิ์จากผู้รับการศึกษาจะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ โดยไม่จำเป็นต้องเขียนว่าให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นอกจากนี้ ในหลาย ๆ ประเทศ มิได้มีการเรียนเป็นวิชาตามที่มีความเข้าใจกันอยู่ในปัจจุบัน แต่มีการเรียนเป็นรูปแบบที่มีการบูรณาการกันทั้งหมด

นายอมรวิชช์ นาครทรรพ โฆษกกรรมการศึกษาระดับปริญญาตรีและการศึกษาระดับปริญญาโท กล่าวว่า หลักการตาม (๗) นี้ กำหนดขึ้นเพื่อเป็นการแก้ไขระบบเดิมที่มีปัญหา เนื่องจากเดิมมีการจัดทำผลงานวิชาการเป็นเอกสารแล้วไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียนได้ ไม่ว่าจะเป็นครู ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือแม้แต่ผู้อำนวยการเขตก็จะต้องมีการพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน เช่น เรื่องการอ่านออกเขียนได้รวมถึงพฤติกรรมของเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยงลดลง

“(๘) พัฒนาระบบธรรมาภิบาลในวงการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยจัดให้มีระบบตรวจสอบความโปร่งใส ภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้”

นายอมรวิชัย นาคทรพรพ โฆษกกรรมการ คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้เสนอให้เพิ่มข้อความใน (๘) มีความดังนี้ “(๘) พัฒนาระบบธรรมาภิบาลในวงการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยจัดให้มีระบบตรวจสอบความโปร่งใสของการบริหารและการศึกษาทุกระดับ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้”

- การที่กล่าวว่า ความใน (๘) สามารถแก้ปัญหาเรื่องการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการครู และการเพิ่มความว่า “ของการจัดการศึกษาทุกระดับ” จะสามารถแก้ปัญหาได้จริงหรือไม่ และกรณีที่มีการยุบหรือควมรวมโรงเรียนแล้วก่อให้เกิดผลกระทบกับนักเรียนและครอบครัวนั้น จะมีการแก้ไขปัญหาอย่างไร

นายอมรวิชัย นาคทรพรพ โฆษกกรรมการ คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กล่าวว่า “การบริหารจัดการการศึกษาทุกระดับ” จะรวมเรื่องการบริหารงานบุคคล การบริหารการเงินงบประมาณและการจัดการศึกษาด้วย ส่วนประเด็นผลกระทบจากการยุบโรงเรียนนั้น มีการกล่าวถึงการแก้ปัญหาไว้ใน (๒) ที่เกี่ยวกับการจัดสรรค่าใช้จ่ายโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้รับการศึกษา ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สำคัญและยังมีอยู่ใน (๑) คือ การกระจายอำนาจที่คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาสังคมมนุษย์ได้กล่าวว่า เมื่อมีการถ่ายโอนอำนาจให้ท้องถิ่นเข้ามาจัดการการศึกษาแล้ว การแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กนี้ควรเป็นการตัดสินใจร่วมกันของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งมีหลายรูปแบบในการบริหารจัดการ ตั้งแต่เรื่องการควมรวมแล้วสร้างเป็นโรงเรียนเครือข่าย การจัดระบบรับส่งที่เหมาะสม เรื่องนี้มีวิธีการจัดการหลายรูปแบบและกระบวนการกระจายอำนาจโดยให้ชุมชนท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานวิชาการ ภายในพื้นที่เป็นผู้ที่ร่วมตัดสินใจในการหาวิธีการแก้ไขจะสามารถจัดการได้ง่ายขึ้น

“(๙) พัฒนาระบบการทดสอบและประเมินผลการศึกษาในระดับชาติ ให้เป็นการทดสอบการเรียนรู้ และคุณลักษณะผู้เรียนที่ครบทุกมิติ ทั้งกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา ส่วนการประเมินคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาและรับรองคุณภาพ ภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้”

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

กรรมการแสดงความความคิดเห็นดังนี้

ประธานกรรมการกล่าวว่า คำว่า “ทุกมิติ” นั้น รวมถึง “ทั้งกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา” เอาไว้แล้วจึงควรตัดความ “ทั้งกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา” ออก

นายอมรวิชัย นาคทรพรพ โฆษกกรรมการ คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ชี้แจงว่า ส่วนความที่ว่า “การประเมินคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาและรับรองคุณภาพ” นั้น เป็นเรื่องของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งขณะนี้กำลังเกิดปัญหาอยู่ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องตัวชี้วัดที่ไม่มีความหลากหลายเพียงพอ ปัญหาความล้าสมัยของผู้ประเมิน ปัญหาที่ผลการประเมินไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง และปัญหาภาระงานเอกสาร

- ระบบการศึกษาของต่างประเทศที่ใช้แล้วเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงที่ประเทศไทยควรนำมาเป็นแบบอย่างมีสามข้อคือ ๑. counselling ๒. aptitude test ๓. guardian ซึ่งประกอบด้วยการค้นหาตัวเองของนักเรียน การประเมินทักษะ การพูดคุยและการสร้างความเข้าใจในตัวนักเรียน รวมถึงการแนะนำในเรื่องความเหมาะสมให้มีความสอดคล้องกับความถนัดของตัวนักเรียน เพื่อที่จะทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนและได้กระทำในสิ่งที่ตนเองชอบ ดังนั้น การปฏิรูปการศึกษาไทยควรกำหนดให้มีเรื่องนี้รวมอยู่ด้วย

นายอมรวิรัช นาคทรพร โฆษกกรรมการ คณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เสนอให้แก้ไขความใน (๙) ในตอนต้นเป็นดังนี้ “ปรับระบบการทดสอบและประเมินผลการศึกษา...” เพื่อให้มีความหมายที่ครอบคลุมทั้งในเรื่องการประเมินระดับชาติและระดับโรงเรียน ส่วนการทดสอบนั้นสามารถกระทำได้ทั้งในเรื่องการเรียนรู้ เรื่องความสนใจ หรือเรื่องความถนัดของผู้เรียน ดังนั้น สามารถแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๙) ได้โดยเพิ่มความดังนี้ “ให้เป็นการทดสอบการเรียนรู้ ความถนัด และคุณลักษณะผู้รับการศึกษาที่ครบทุกมิติ”

“(๑๐) ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารการศึกษาของชาติเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเอื้ออำนวยให้การปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์บรรลุผล”

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

กรรมการแสดงความคิดเห็นดังนี้

- คำว่า “พัฒนาทรัพยากรมนุษย์” มีความหมายครอบคลุมเพียงใด

ประเด็นนี้ ประธานกรรมการอธิบายว่า human development นั้นเป็นคนละอย่างกับ human resources เนื่องจากมีบุคคลบางกลุ่มเห็นว่าไม่ควรใช้คำว่า “ทรัพยากรมนุษย์” มนุษย์ไม่ใช่ทรัพยากร โดยคำว่าทรัพยากรมนุษย์จะเป็นความหมายในเชิงทุนนิยมสุดขีดที่กำหนดให้มนุษย์เป็นทรัพยากรเช่นเดียวกับเครื่องจักร

นายอมรวิรัช นาคทรพร โฆษกกรรมการ คณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ชี้แจงว่า คำนี้มี ความหมายเชิงเศรษฐศาสตร์ที่มองว่า มนุษย์เป็นทรัพยากรอย่างหนึ่ง

- ควรปรับปรุงโครงสร้างเขตการศึกษา ซึ่งในปัจจุบันจังหวัดใหญ่ ๆ จะมีเขตการศึกษาจำนวนหลายเขตซึ่งมากเกินไปจนความจำเป็น เช่น จังหวัดนครราชสีมาเขตการศึกษาถึง ๗ เขต จึงทำให้มีการกำหนดให้บุคลากรไปช่วยราชการในเขตการศึกษาดังกล่าว มีมากเกินไปจนส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาต่าง ๆ ชาติแคลนบุคลากรจนทำให้คุณภาพการศึกษาของนักเรียนลดลงไปด้วย ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ควรมีการกำหนดวิธีการดำเนินการให้มีการแบ่งเป็นมัธยมศึกษาจังหวัดและประถมศึกษาจังหวัด

นายอมรวิรัช นาคทรพร โฆษกกรรมการ คณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความใน (๑๐) เป็นดังนี้ “ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารการศึกษาทั้งระดับชาติ ระดับพื้นที่ และระดับท้องถิ่น เพื่อยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพการศึกษา...” ซึ่งจะทำให้มีความหมายที่ครอบคลุมทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ โดยอาจรวมเป็นกลุ่มจังหวัด และในระดับท้องถิ่นที่อาจเข้ามาทำหน้าที่แทนเขตพื้นที่การศึกษา

- มีข้อสังเกตว่า ควรมีการเพิ่มถ้อยคำเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับความสะดวกในการศึกษา และข้อสังเกตอีกประการหนึ่ง คือ การกระจายอำนาจการบริหารจัดการท้องถิ่น ควรกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการมีการเตรียมความพร้อมเพื่อสร้างรูปแบบการศึกษาที่ดีควบคู่กับการกำหนดให้องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา ซึ่งหากได้มีการจัดเตรียมตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็จะทำให้มีความสอดคล้องกันเป็นอย่างดี เพราะการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นนั้น ได้มีการจัดเตรียมความพร้อมไว้พอสมควรแล้ว

นายอมรวิรัช นาคทรพร โฆษกกรรมการ คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ชี้แจงว่า กรณีผู้สูงอายุนั้น คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เช่นกัน จึงมีการกำหนดเรื่องนี้ไว้ในหมวดสิทธิเสรีภาพ มาตรา (๑/๒/๒) ๒๔ วรรคสามที่มีความว่า “รัฐมีหน้าที่จัดการศึกษาอบรมและส่งเสริมการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต” ซึ่งมีความหมายครอบคลุมกลุ่มผู้สูงอายุแล้ว ส่วนข้อสังเกตเรื่องการกระจายอำนาจรัฐ การเตรียมความพร้อมกับบทบาทใหม่ การจัดเตรียมบุคลากรเข้าสู่ระบบและทัศนคติใหม่ของการกระจายอำนาจนั้นจะได้นำไปเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต่อไป

- เนื่องจากประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ประกอบกับในปัจจุบันมีตัวอย่างคือ อบต. แห่งหนึ่งเปิดโรงเรียนผู้สูงอายุ เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๕๕ ปีขึ้นไปเข้าเรียนได้ โดยมีการกำหนดรูปแบบการเรียน และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความรู้และเป็นการสร้างความสุขกับผู้สูงอายุอย่างมาก ดังนั้น ควรนำรูปแบบโรงเรียนผู้สูงอายุดังกล่าวมาเป็นแบบอย่างเพื่อสร้างระบบการศึกษาของผู้สูงอายุที่สามารถรองรับการที่สังคมไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุในอีก ๒๐ ปีข้างหน้าได้

นางประภาภัทร นิยม เลขาธิการกรรมการ คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กล่าวว่า ใน (๑๐) นั้น เห็นด้วยกับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและเรื่องปัญหาเขตพื้นที่การศึกษา จึงมีข้อหารือว่า หากมีการกระจายอำนาจแล้วกลไกที่จะมารองรับการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษานั้น หมายถึง องค์กรท้องถิ่นใช่หรือไม่ หากใช่ควรกำหนดรายละเอียดไว้ในกฎหมายลำดับรองเกี่ยวกับการเพิ่มบทบาทของท้องถิ่นให้ชัดเจน และควรมีการหารือกับคณะกรรมการปฏิรูปด้านการปกครองท้องถิ่นเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้ชัดเจน

“(๑๑) ให้มีการจัดทำประมวลกฎหมายการศึกษา โดยมีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา และการให้ประชาชน ชุมชน ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการบริหารการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามความใน ส่วนนี้ และให้แล้วเสร็จภายในสามปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้”

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ประธานกรรมการตั้งข้อสังเกตข้อความว่า “...รวมทั้งมาตรฐานและการประกันคุณภาพ การศึกษา การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา และการให้ประชาชน ชุมชน ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการบริหารการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามความในส่วนนี้...” เป็นกฎหมายหรือไม่ เนื่องจากในร่าง (๑๑) เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้มีการจัดทำกฎหมายที่เกี่ยวกับการศึกษา

นายอมรวิชัย นาครทรรพ ได้ชี้แจงว่า ถ้อยคำดังกล่าวมีทั้งส่วนที่เป็นกฎหมายและส่วนที่เป็นกฎระเบียบ เช่น การประเมินสภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) อยู่ในมาตรา ๔๙ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นต้น หรือส่วนที่เป็นกฎระเบียบ เช่น ระเบียบของ สพฐ. เกี่ยวกับการประเมินโรงเรียน เป็นต้น โดยถ้อยคำดังกล่าวตีความถึงกฎหมายในทุก ระดับ เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำว่า “...รวมทั้งกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพ การศึกษา การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา และการให้ประชาชน ชุมชน ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการบริหารการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามความในส่วนนี้...”

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ตั้งข้อสังเกต “...และการให้ประชาชน ชุมชน ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการบริหารการศึกษา...” มีความหมายรวมถึงการเลือกผู้บริหารสถานศึกษาด้วยหรือไม่ เนื่องจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นฝ่ายการเมืองใช้อำนาจแทรกแซงการแต่งตั้ง โยกย้ายผู้บริหารสถานศึกษาในตำแหน่งที่สำคัญเพื่อแลกกับการเป็นหัวคะแนนให้แก่การเมืองในพื้นที่ ทำให้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถไม่มีโอกาสได้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือปัญหาการซื้อตำแหน่ง ดังนั้น ควรกำหนดกรอบความชัดเจนในประเด็นดังกล่าว

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการได้เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๑๑) เป็นดังนี้

“(๑๑) ให้มีการจัดทำประมวลกฎหมายการศึกษา โดยมีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการศึกษา แห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งกฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา และการให้ประชาชน ชุมชน ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการบริหารการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามความในส่วนนี้ **และให้สภามหาวิทยาลัยในสภามหาวิทยาลัยที่ขึ้นกับทบวงมหาวิทยาลัย**”

ที่ประชุมได้พิจารณาความในร่างมาตรา (๔/๑/๗) ๑ วรรคสองและวรรคสาม ดังนี้

“เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาตามมาตรฐานนี้สามารถดำเนินการได้โดยรวดเร็ว และต่อเนื่อง ให้มีคณะกรรมการนโยบายการศึกษาและพัฒนามนุษย์แห่งชาติซึ่งอยู่ในกำกับของนายกรัฐมนตรี ภายในหนึ่งปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ โดยให้ทำหน้าที่ปฏิรูปการศึกษาและพัฒนามนุษย์อย่างรอบด้านตลอดชีวิต กำหนดนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ กลั่นกรองการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาและการพัฒนา

มนุษย์ ตลอดจนจัดทำและปรับปรุงบรรดากฎหมายที่จำเป็นเพื่อขจัดปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิรูปการศึกษาของทุกหน่วยงานที่จัดการศึกษา

องค์ประกอบ ที่มา อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงานของคณะกรรมการนโยบายการศึกษาและพัฒนามนุษย์แห่งชาติ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ประธานกรรมการอภิปรายเกี่ยวกับความในร่างวรรคสองและวรรคสามในประเด็นต่างๆ ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ข้อความที่ว่า “...ให้มีคณะกรรมการนโยบายการศึกษาและพัฒนามนุษย์แห่งชาติ ซึ่งอยู่ในกำกับของนายกรัฐมนตรี...” เป็นรูปแบบการบัญญัติกฎหมายตามหลักกฎหมายปกครองและหลักกฎหมายมหาชน โดยให้บุคคลกำกับหน่วยงาน

ประเด็นที่สอง ข้อความที่ว่า “...กลั่นกรองการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาและการพัฒนามนุษย์...” เนื่องจากอำนาจในการพิจารณาการจัดสรรงบประมาณเป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรี จึงกำหนดให้คณะกรรมการนโยบายการศึกษาและพัฒนามนุษย์แห่งชาติมีหน้าที่ในการกลั่นกรองการจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาเท่านั้น

ประเด็นที่สาม โครงสร้างการบัญญัติกฎหมาย ตามร่างที่เสนอการปฏิรูปดำเนินการต่อไปได้ แม้คณะกรรมการไม่เกิดขึ้น แต่หากบัญญัติโครงสร้างโดยให้คณะกรรมการเกิดขึ้นก่อนการปฏิรูป กรณีคณะกรรมการเกิดขึ้นไม่ได้จะส่งผลทำให้การปฏิรูปเกิดขึ้นไม่ได้เช่นเดียวกัน

อนึ่ง นางประภาภัทร นิยม ได้เสนอให้แก้ไขข้อความในร่างมาตรา (๔/๑/๗) ๑ วรรคหนึ่ง จากคำว่า “ผู้รับการศึกษา” ให้ใช้คำว่า “ผู้เรียน” แทนเนื่องจากผู้เรียนมีความหมายที่ active มากกว่าผู้รับการศึกษา

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา (๔/๑/๗) ๑ ที่คณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเสนอเป็นดังนี้

“มาตรา (๔/๑/๗) ๑ ให้มีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองดี มีความรู้ความสามารถโดยยึดหลักดังต่อไปนี้

(๑) กระจายอำนาจการจัดการศึกษาโดยลดบทบาทของรัฐจากการเป็นผู้จัดการศึกษาให้เป็นผู้จัดให้มีการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน รวมทั้งกำกับนโยบาย แผน มาตรฐาน และติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา และส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการการศึกษาได้อย่างมีอิสระ มีประสิทธิภาพ และรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา ทั้งนี้ โดยให้เอกชน ชุมชน และองค์กรบริหารท้องถิ่น มีส่วนร่วมอย่างเหมาะสมด้วย

(๒) จัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวโดยตรงแก่ผู้รับการศึกษาทุกคนอย่างพอเพียงและตามความจำเป็นและเหมาะสมของผู้รับการศึกษา สำหรับการศึกษาในระดับปฐมวัยจนถึงระดับมัธยม ทั้งการศึกษาสายสามัญและสายอาชีพ

(๓) ปรับปรุงระบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา โดยยกระดับความรู้ให้กับผู้เลี้ยงดูให้มีสมรรถนะและสัมพันธภาพที่เหมาะสมในการเลี้ยงดูเด็กเล็กก่อนวัยเรียนให้เกิดพัฒนาการที่สมบูรณ์ มีความพร้อมเพื่อการเรียนรู้ทุกมิติทั้งด้านกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๔) ปรับปรุงการอาชีวศึกษาไปสู่ระบบการผลิตและพัฒนาบุคลากรภาคการผลิตที่มีทักษะ มีสมรรถนะในการประกอบอาชีพตรงตามความต้องการและสาขาที่ขาดแคลน ภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๕) ปรับปรุงระบบอุดมศึกษาให้การจัดการเรียนรู้ และการสร้างองค์ความรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศและเสริมสร้างสมรรถนะด้านวิชาการรับใช้สังคม ภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๖) พัฒนาระบบการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการคิด การใช้เหตุผลและการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติรวมถึงส่งเสริมสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ และสื่อสาธารณะด้านการศึกษา ส่งเสริมการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ควบคู่กับการศึกษาด้านศิลปะ วัฒนธรรม ภาษา และศาสนา และพลเมืองศึกษา เพื่อบ่มเพาะจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลของคนไทยทุกระดับ รวมทั้งเพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และสามารถสร้างสังคมแห่งปัญญา ภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๗) ปรับปรุงระบบการผลิต การพัฒนาและการประเมินครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยอาศัยผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน ทั้งนี้การผลิตต้องเน้นคุณลักษณะและสมรรถนะที่มีความเหมาะสมกับแต่ละระดับการศึกษา ภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๘) พัฒนาระบบธรรมาภิบาลในวงการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยจัดให้มีระบบตรวจสอบความโปร่งใสของการบริหารและการจัดการศึกษาทุกระดับ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๙) พัฒนาปรับปรุงระบบการทดสอบและประเมินผลการศึกษา ระดับชาติ ให้เป็นการทดสอบการเรียนรู้ ความถนัด และคุณลักษณะผู้เรียนที่ครบทุกมิติ ทั้งทฤษฎีปฏิบัติ สัมผัส และสติปัญญา เพื่อพัฒนาผู้เรียน ส่วนการประเมินคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาและรับรองคุณภาพ ภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๑๐) ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารการศึกษา องทั้งระดับชาติ ระดับพื้นที่ และระดับท้องถิ่น เพื่อยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพการศึกษาและพัฒนามนุษย์ และเอื้ออำนวยให้การปฏิรูปการศึกษาและพัฒนามนุษย์บรรลุผล

(๑๑) ให้มีการจัดทำประมวลกฎหมายการศึกษา โดยมีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งกฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา และการให้

(๒) ปฏิรูปเครื่องมือและกลไกในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ระบบและโครงสร้างการจัดทำรายงานประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ ระบบกองทุนด้านสิ่งแวดล้อม การจัดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน ระบบการจัดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ในทะเล รวมทั้งการนำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์มาใช้ในการกำหนดนโยบาย แผน และการพัฒนาพื้นที่ การจัดทำระบบบัญชีรายได้ประชาชาติที่คิดรวมต้นทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดระบบภาษีสิ่งแวดล้อม การขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิตต่อผลกระทบจากผลิตภัณฑ์ และการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ด้านสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่จำเป็น

(๓) ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การคำนวณต้นทุนความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อม การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีด้านสิ่งแวดล้อมและการเยียวยาความเสียหาย องค์กรและสถาบันเกี่ยวกับความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการปรับปรุงกระบวนการและกลไกบังคับคดีด้านสิ่งแวดล้อม

(๔) ปฏิรูปกฎ กติกา รูปแบบ และกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่นๆ

สภาปฏิรูปแห่งชาติ เล่มที่ ๔ หน้าที่ ๑ ลำดับที่ ๑

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ไม่มี)

พรรคการเมือง (ไม่มี)

ประชาชน (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

นางฉวีลวดี บุรีกุล กรรมาธิการ ได้เสนอขอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง (๑) ของร่างมาตรา (๔/๑/๙) ๑ เป็นดังนี้

“(๑) ปฏิรูประบบและโครงสร้าง องค์กร และกฎหมายด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยจัดทำประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม ประมวลกฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตรากฎหมายเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำและที่ดิน การจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเล การจัดการขยะ อิเล็กทรอนิกส์และไฟฟ้าอันตรายทุกประเภท และขยะทางการแพทย์ และกฎหมายด้านสิทธิชุมชน รวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม กฎหมายว่าด้วยการผังเมือง และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง”

เหตุผล เนื่องจากให้นำหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย มาใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

นายบัณฑิต เศรษฐศิโรตม์ กรรมการ นำเสนอหลักการร่างมาตรา (๔/๑/๙) ๑ ซึ่งได้ดำเนินการยกร่างบทบัญญัติเพื่อเป็นกรอบการพิจารณาให้แก่คณะกรรมการปฏิรูปทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภาปฏิรูปแห่งชาติ ซึ่งมีการตั้งคณะอนุกรรมการจำนวน ๗ คณะ โดยให้แต่ละคณะอนุกรรมการใช้ร่างมาตรา (๔/๑/๙) ๑ เป็นหลักในการพิจารณาเสนอความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือหรือกลไกการปฏิรูปที่คณะอนุกรรมการแต่ละคณะรับผิดชอบ

หลักการที่บัญญัติในร่างมาตรา (๔/๑/๙) ๑ มีหลักการ ดังนี้

ใน (๑) เป็นเรื่องของการจัดระบบโครงสร้างองค์กรและกฎหมาย โดยกำหนดหลักการให้มีการตรากฎหมายใหม่ การจัดทำประมวลกฎหมายสิ่งแวดล้อม ประมวลกฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติ และตรากฎหมายใหม่จำนวนสี่ฉบับ ได้แก่ การจัดการทรัพยากรน้ำ การจัดการพื้นที่คุ้มครองทางทะเล การจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์และไฟฟ้า และด้านสิทธิชุมชน รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมายสองกลุ่ม ได้แก่ แกไขกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง

ใน (๒) เป็นเรื่องของการปรับปรุงกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความหลากหลายของเครื่องมือขึ้นอยู่กับกลไกในแต่ละเรื่อง การปฏิรูปจึงกำหนดเครื่องมือที่มีความหลากหลายแยกย่อยตามประเภทของทรัพยากรธรรมชาติ

ใน (๓) เป็นเรื่องการพัฒนากระบวนการยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเริ่มตั้งแต่ต้นกระบวนการยุติธรรมมีการคำนวณต้นทุนความเสียหายให้เหมาะสมกับสภาพความรุนแรงที่เกิดขึ้น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีและวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อม ส่วนองค์กรผู้ทำหน้าที่พิจารณาเปิดกว้างไม่ระบุเฉพาะเจาะจงว่าจำเป็นต้องตั้งศาลสิ่งแวดล้อมตามข้อเสนอของสภาปฏิรูปแห่งชาติ ซึ่งขึ้นอยู่กับพิจารณาความชัดเจนในกระบวนการปฏิรูปว่าจะมีแนวทางการปฏิรูปในทิศทางใด รวมทั้งการบังคับคดีด้านสิ่งแวดล้อมโดยปัจจุบันมีหลายคดีที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วแต่ไม่มีกระบวนการบังคับคดีเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

ใน (๔) เป็นเรื่องของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งมีทั้งปรับปรุงกฎ ระเบียบ กลไกและรูปแบบที่จำเป็นต้องมีการปฏิรูป

กรรมการแสดงความเห็นความในร่างมาตรา (๔/๑/๙) ๑ วรรคหนึ่ง ดังนี้

- ความในวรรคหนึ่ง ควรนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักปรัชญาแรกในการดำเนินการปฏิรูปการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการผังเมือง ที่กำหนดให้ต้องคำนึงถึงเนื่องจากเมื่อก้าวถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเชิงของตัวชีวิตซึ่งมีความเชื่อมโยงกับเรื่องของเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

- การกำหนดให้นำกฎหมายสิทธิชุมชนมาบัญญัติไว้ในส่วนนี้มีความหมายรวมถึงสิทธิชุมชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใช้หรือไม่ ถ้ามีความชัดเจนในประเด็นดังกล่าวจะมีส่วนเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับเรื่องอื่นด้วย ในมุมมองถ้ากำหนดให้ทุกเรื่องมีส่วนเกี่ยวข้องของการปฏิรูปจะมีประเด็นเรื่องของ

สิทธิชุมชนเข้าไปเกี่ยวข้องในทุกด้านของการปฏิรูป จึงเกิดความคิดว่าควรบัญญัติสิทธิชุมชนในทุกด้านของการปฏิรูปหรือไม่ ซึ่งจะส่งผลให้กฎหมายสิทธิชุมชนเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญอีกฉบับหนึ่ง เหตุผลเนื่องจากเมื่อแยกกฎหมายสิทธิชุมชนมาเฉพาะกรณีการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความสำคัญหรือน้ำหนักของเรื่องกฎหมายจะเป็นอีกลักษณะหนึ่ง จึงตั้งเป็นข้อสังเกตเพื่อคณะกรรมการพิจารณาพิจารณาในประเด็นดังกล่าวต่อไป แต่ในบางเรื่องเมื่อพิจารณาในหมวดว่าด้วยสิทธิเสรีภาพโดยเฉพาะในเรื่องสิทธิชุมชนจะมีการกล่าวถึงเรื่องการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ไว้แล้ว

- สนับสนุนแนวคิดการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเนื่องจากปัจจุบันในเมืองที่เป็นรอยต่อระหว่างชุมชนชนบทกับชุมชนเมือง หรือชุมชนเกษตรกรรมกับชุมชนอุตสาหกรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนสูงมาก เมื่อกล่าวถึงต้นทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต้นทุนด้านบัญชีรายได้ประชาชาติที่คิดรวมต้นทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นความคิดที่หลอมรวมจากเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกิดจากความล้มเหลวของการพัฒนาอุตสาหกรรมสมัยใหม่ที่ภาครัฐละเลยความสมดุลการพัฒนาเกษตรกรรม การพัฒนาบริการและพาณิชย์กรรมควบคู่ไปด้วยกัน ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนชายขอบซึมซับความความสูญเสียมากกว่าผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการลงทุนด้านการใช้ทรัพยากรของชาติ ดังนั้น การปฏิรูปในทุกด้านถ้าเขียนหลักการเช่นเดียวกับหลักการที่บัญญัติในร่างมาตรา (๔/๑/๙) ๑ จะสามารถอธิบายกระบวนการปฏิรูปในแต่ละด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ความในวรรคหนึ่งที่กำหนดให้มีการปฏิรูปการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการผังเมืองภายใต้หลักสี่หลักซึ่งอาจขัดแย้งกันระหว่างหลักทั้งสี่หลักที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ควรแก้ไขข้อความเป็นอย่างนี้ “...ด้วยโดยคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม หลักการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน...” เพื่อมิให้เกิดความขัดแย้งกันระหว่างหลักทั้งสี่หลักที่จะนำไปใช้ในการปฏิรูปการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการผังเมือง

ประธานกรรมการตั้งข้อสังเกตความในวรรคหนึ่ง กรณีหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม หลักการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ขัดแย้งกันจะใช้หลักใดเป็นหลัก

นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์ กรรมการ ได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมว่า เมื่อกล่าวถึงการเข้าถึงทรัพยากรอย่างเป็นธรรม ตัวอย่างเช่น สิทธิชุมชนซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ โดยให้ใช้ทรัพยากรอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีการกล่าวถึงเช่นเดียวกัน ดังนั้น โดยภาพรวมจึงเห็นว่าหลักธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม หลักการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนมีหลักการที่สอดคล้องกันไม่ขัดแย้งกัน

ส่วนหลักการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรม ความมุ่งหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรม ภายใต้หลักการเข้าถึงทรัพยากรอย่างเป็นธรรม ถ้าเพิ่มหลักการกำกับการเข้าถึงทรัพยากรอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน จะทำให้การเข้าถึงอย่างเป็นธรรมไม่ขัดแย้งต่อหลักการอื่นๆ

ดังนั้น ควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อความใน (๑) ว่า “...หลักการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรมอย่างยั่งยืน...”

จากนั้น ที่ประชุมได้พิจารณาร่างมาตรา (๔/๑/๙) ๑ วรรคหนึ่ง (๑)

กรรมาธิการแสดงความเห็นความ ดังนี้

- ประเด็นเรื่องการบริหารจัดการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์และไฟฟ้า ในอนาคตอาจเกิดขยะชีวหรือขยะเคมี จึงควรบัญญัติให้ครอบคลุมถึงการจัดการขยะอุตสาหกรรมสมัยใหม่หรือขยะอันตรายซึ่งมีความหมายกว้างกว่าและครอบคลุมมากกว่าการกำหนดเฉพาะการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์และไฟฟ้า

- คำว่า “ผังเมือง” เป็นภาษาที่ใช้มานานซึ่งปัจจุบันนักวิชาการและประชาชนส่วนใหญ่จะเข้าใจความหมายว่า “การวางผังเมือง” (urban planning) ควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อความใน (๑) เป็นดังนี้ “...กฎหมายว่าด้วยการผังเมืองและการพัฒนาเมือง...” ซึ่งความหมายที่แท้จริงของคำว่า urban planning เป็นการวางแผนเมืองมิใช่การตีตารางผังเมืองดังที่เข้าใจกันโดยทั่วไป

- คำว่า “การจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์และไฟฟ้า” นอกเหนือจากข้อเสนอให้แก้ไขข้อความให้ครอบคลุมถึงการจัดการขยะอุตสาหกรรมสมัยใหม่หรือขยะอันตราย มีความหมายที่แตกต่างจากคำว่า “ของเสียอันตราย” ที่มีความหมายครอบคลุมถึงของเสียประเภทแก๊สหรือขยะทางอุตสาหกรรม ควรแก้ไขข้อความใน (๑) นี้ “...การจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์และไฟฟ้าและของเสียอันตราย...”

- ตั้งข้อสังเกตหลักการในวรรค (๒) คณะกรรมาธิการได้บัญญัติไว้ในหมวดว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในร่างมาตรา (๑/๒/๒) ๓๖ ไว้แล้ว การบัญญัติหลักการไว้ใน (๒) จะซ้ำซ้อนหรือไม่

ประธานกรรมาธิการตั้งข้อสังเกตประมวลกฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติจะดำเนินการจัดทำกฎหมายอย่างไร และระยะเวลาที่ใช้ในการจัดทำประมวลกฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติซึ่งอาจไม่แล้วเสร็จภายในสิบปี เนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวกับด้านทรัพยากรธรรมชาติมีใช้บังคับในปัจจุบันมีประมาณ ๕๐ ฉบับ และมติคณะรัฐมนตรีซึ่งมีจำนวนมาก โดยเฉพาะมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับกรมป่าไม้ซึ่งคาดว่ามีประมาณกว่าพันมติ การรวบรวมเพื่อจัดทำประมวลกฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะจัดทำให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา ๑๐ ปี

ส่วนคำว่า “กฎหมายว่าด้วยการผังเมือง” ใน (๑) เป็นชื่อกฎหมายโบราณและมีการกล่าวถึงครั้งแรกในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๑๗ เมื่อกล่าวถึงกฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์เพื่อการพัฒนาเมืองและชนบท ซึ่งจะดำเนินการวางผังเมืองอย่างเดียวได้ต้องมีบริษัทพัฒนาเมืองที่สามารถลงทุนร่วมกับภาคเอกชนในการพัฒนาเมือง พัฒนาที่ดินตามผังที่วางไว้

นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์ รองประธานกรรมาธิการ คนที่หก ในฐานะประธานอนุกรรมาธิการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๙ ได้กล่าวว่า ใน (๑) ควรเพิ่มกฎหมายกระจายอำนาจการ

จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสู่ชุมชน ซึ่งเป็นกฎหมายที่เสนอในช่วงการจัดทำสมัชชาปฏิรูป โดยมี ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประเวศ วะสี เป็นประธาน ส่วนประเด็นความเชื่อมโยงกับการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างไรนั้นเป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่ต้องพิจารณา

นายบัณฑิต เศรษฐศิโรตม์ กรรมการ ได้แสดงความเห็นว่า ศาลฎีกาได้มีคำสั่งวินิจฉัยเกี่ยวกับการจำแนกประเภทกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทยจำนวน ๒๔ ฉบับ เพื่อให้ศาลที่เกี่ยวข้องซึ่งมีแผนกคดีสิ่งแวดล้อมได้นำไปพิจารณา

การจัดทำประมวลกฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติในต่างประเทศได้มีการจัดทำประมวลกฎหมายลักษณะดังกล่าว เช่น ประเทศฝรั่งเศส เป็นต้น แต่สำหรับการจัดทำประมวลกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทยมีแนวความคิดอาจจัดทำโดยแบ่งแยกออกเป็นกลุ่มตามลักษณะของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ที่ดิน น้ำ ทะเลและประมง เป็นต้น

ส่วนประเด็นข้อเสนอให้เพิ่มกฎหมายกระจายอำนาจการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสู่ชุมชน ควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อความดังนี้ “...และกฎหมายด้านสิทธิชุมชนและการกระจายอำนาจ...” ส่วนสาระที่จะเชื่อมโยงหรือบัญญัติอย่างไรควรนำไปพิจารณาในรายละเอียดต่อไป

ส่วนข้อสังเกตคำว่า “กฎหมายว่าด้วยการผังเมือง” ซึ่งร่างบทบัญญัติไว้ในหมวดว่าด้วยนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐใช้คำว่า “การพัฒนาเมือง” แต่เมื่ออ้างอิงกฎหมายเฉพาะจำเป็นต้องอ้างอิงให้สอดคล้องกับกฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบัน แต่เจตนารมณ์ได้มีความหมายเฉพาะผังเมืองเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีความหมายที่กว้างกว่าจึงใช้คำว่า กฎหมายว่าด้วยการผังเมือง

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมข้อความใน (๑) ดังนี้ “...ประมวลกฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติด้านต่างๆ...”

จากนั้นที่ประชุมได้พิจารณาร่างมาตรา (๔/๑/๙) ๑ พรรคหนึ่ง (๒)

ประธานกรรมการตั้งข้อสังเกตคำว่า “เครื่องมือ” ไม่ใช่ภาษากฎหมาย แต่ใช้คำว่า “กลไก” รวมทั้งหลักการร่างกฎหมายไม่นิยมยกตัวอย่างในกฎหมาย

นายบัณฑิต เศรษฐศิโรตม์ กรรมการ ได้แสดงความเห็นประเด็นเรื่องระบบบัญชีรายได้ประชาชาติที่คิดรวมต้นทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีแนวคิดริเริ่มในเรื่องดังกล่าวต่อเนื่องโดยได้รับการสนับสนุนจากธนาคารโลก (The World Bank) โดยได้มีศึกษาและการพัฒนาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับด้านป่าไม้และด้านพลังงานไว้แล้ว ส่วนด้านอื่นๆ ขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลว่าจะดำเนินการในเรื่องใดต่อไป

ส่วนการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ คณะรัฐมนตรีได้มีมติมอบหมายให้สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นเจ้าภาพหลักร่วมกันในการดำเนินการตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๕๒ ซึ่งประสบปัญหาทางปฏิบัติเนื่องจากขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล

ใน (๒) ควรเพิ่มหลักการในเรื่องการผังเมืองซึ่งถือเป็นกลไกหนึ่งในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อความ ดังนี้ “...ระบบกองทุนด้านสิ่งแวดล้อม การผังเมือง การจัดการเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน...”

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมข้อความใน (๒) ดังนี้ “(๒) ปฏิรูปเครื่องมือปรับปรุงกลไกในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใต้พื้นที่ โดยการพัฒนาาระบบและโครงสร้างการจัดทำรายงานประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม...”

จากนั้น ที่ประชุมได้พิจารณาร่างมาตรา (๔/๑/๙) ๑ วรรคหนึ่ง (๓) ดังนี้
 กรรมการแสดงความเห็น ดังนี้

- ความใน (๓) ที่กำหนดให้มีการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม ควรเพิ่มข้อความให้ครอบคลุมถึงด้านทรัพยากรธรรมชาติด้วย เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติจะมีความเข้าใจคำว่าทรัพยากรธรรมชาติว่าหมายถึงทรัพยากรทางธรรมชาติทุกประเภทซึ่งมีความหมายชัดเจนในตัวเอง แต่ความหมายของคำว่าสิ่งแวดล้อมอาจหมายถึงเฉพาะด้านมลภาวะเพียงด้านเดียวเท่านั้น ประกอบกับการคำนวณค่าเสียหายต้องนำความเสียหายจากทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายไปรวมคำนวณค่าเสียหายด้วย นอกเหนือจากความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อมเพียงอย่างเดียว รวมทั้งคำว่าทรัพยากรธรรมชาติมีความหมายกว้างกว่าคำว่าสิ่งแวดล้อม

- สนับสนุนข้อเสนอให้เพิ่มเติมถ้อยคำให้การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความชัดเจนในทางปฏิบัติและการคำนวณความเสียหายในการฟ้องร้องดำเนินคดีของกรมป่าไม้ซึ่งจะครอบคลุมกว่าการระบุแต่เพียงด้านสิ่งแวดล้อมเพียงด้านเดียว

- การใช้ชื่อศาลเพื่อพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีสิ่งแวดล้อมในต่างประเทศใช้ชื่อแตกต่างกันออกไป เช่น ประเทศออสเตรเลียเรียกว่าศาลที่ดินและสิ่งแวดล้อม ประเทศสหรัฐอเมริกาเรียกว่าศาลสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละประเทศในการเรียกชื่อศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนคุณลักษณะหรือรูปแบบของศาลซึ่งเป็นเรื่องใหม่ของประเทศไทย ควรบันทึกความชัดเจนไว้ในเจตนารมณ์ของส่วนนี้เพื่อเป็นสาระสำคัญในการใช้ประกอบการกำหนดรูปแบบของศาลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตว่าจะมีความคดีลักษณะใดบ้าง ซึ่งจะส่งผลถึงการพัฒนาระบบการยุติธรรมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอนาคตด้วย

- การปรับปรุงระบบการคำนวณต้นทุนค่าความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งเกี่ยวข้องกับค่าธรรมเนียมศาล โดยคดีสิ่งแวดล้อมประชาชนรากหญ้าจะไม่สามารถฟ้องคดีสิ่งแวดล้อมได้เนื่องจากค่าธรรมเนียมศาลจะสูงมาก ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับคดีคุ้มครองผู้บริโภคที่มีค่าธรรมเนียมศาลจำนวนน้อยหรือได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล ประชาชนผู้ยากจนสามารถดำเนินคดีเรียกร้องความเป็นธรรมได้

- ปัจจุบันศาลยุติธรรมมีแผนกคดีสิ่งแวดล้อม ส่วนศาลปกครองมีแผนกคดีสิ่งแวดล้อม ส่วนการกำหนดค่าธรรมเนียมศาลในคดีสิ่งแวดล้อมนั้น การฟ้องร้องดำเนินคดีเรียกค่าเสียหายจากการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่เป็นธรรมสำหรับประชาชนที่ยากจน การกำหนดค่าธรรมเนียมศาลที่

สูงเกินส่วนประชาชนยากจนจะไม่มีสิทธิได้รับความยุติธรรมในการดำเนินคดีด้านสิ่งแวดล้อม เว้นแต่จะกำหนดในกฎหมายเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ยากจนมีสิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีด้านสิ่งแวดล้อม

- ควรเพิ่มหลักการในเรื่องความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมไว้ในร่างมาตรา (๔/๑/๙) ๑ เนื่องจากกฎหมายภายในหลายฉบับออกตามอนุสัญญาระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีซึ่งเป็นความเชื่อมโยงระหว่างกฎหมายภายในกับกฎหมายระหว่างประเทศ สำหรับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมประเทศไทยมิได้ดำเนินการเพียงประเทศเดียวในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงมีความร่วมมือกับประเทศลุ่มแม่น้ำโขง โดยภาครัฐต้องให้ความสำคัญต่อเรื่องสิ่งแวดล้อมในการสร้างความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศ เช่น กรณีการสร้างเขื่อนในแม่น้ำโขงซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศไทยโดยตรง แต่ไม่มีการโต้แย้งใดจากคณะกรรมการลุ่มแม่น้ำโขงส่วนหนึ่งของประเทศไทย เป็นต้น

- ในร่างมาตรา (๒/๒/-) ๔ ในหมวดว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐได้กำหนดหลักการไว้ครอบคลุมทุกส่วน โดยกำหนดว่า “รัฐต้องส่งเสริมสัมพันธไมตรีและความร่วมมือกับนานาประเทศและองค์การระหว่างประเทศ และปฏิบัติตามสนธิสัญญาและพันธกรณีที่ทำไว้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศและประชาชน ทั้งในเรื่องสิทธิมนุษยชน การเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการพัฒนา บทพื้นฐานของการเคารพอธิปไตยแห่งดินแดน ความเสมอภาค ผลประโยชน์ร่วมกัน และเป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศ รวมทั้งต้องจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เกิดพัฒนาการตามพันธกรณีให้มีความก้าวหน้าตามลำดับ”

- ตั้งข้อสังเกตใน (๓) ไม่มีความชัดเจนว่าต้องการให้การปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อมให้มีสภาพบังคับมากขึ้นหรือลดสภาพบังคับให้น้อยลง การที่เขียนข้อความให้มีการปฏิรูปหรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย หมายความว่ากฎหมายเดิมที่ใช้บังคับอยู่ไม่มีความเข้มงวดหรือเข้มงวดมากเกินไปต้องการให้ลดลงใช่หรือไม่ รวมทั้งร่างที่เสนอไม่สื่อความหมายที่ชัดเจนไม่แสดงเจตนารมณ์ผู้ร่างต้องการสิ่งใด

- เมื่อก้าวถึงด้านสิ่งแวดล้อมจะเห็นภาพชุมชน ส่วนกระบวนการยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อมที่มีการปรับปรุงการเยียวยาความเสียหายองค์กรและสถาบันเกี่ยวกับความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อมแต่ไม่มีตัวชุมชนซึ่งในชุมชนจะมีประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนด้วยในการกระบวนการยุติธรรมประชาชนและชุมชนต่างไม่ได้รับความเป็นธรรมจากกระบวนการยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม ความใน (๓) มีเจตนารมณ์เพื่อปกป้ององค์กรและสถาบันหรือปกป้องคุ้มครองชุมชน

นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์ กรรมการ ได้แสดงความเห็นว่า กระบวนการยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อมมีความหมายรวมถึงทรัพยากรธรรมชาติในความหมายของตัวเองและเป็นที่เข้าใจโดยทั่วไปหมายถึงทรัพยากรธรรมชาติ ความหมายตามพจนานุกรมคำว่า “สิ่งแวดล้อม” มีความหมายรวมถึงทรัพยากรธรรมชาติด้วย แต่การสื่อสารในเรื่องประเภทกฎหมายของประเทศไทยทำให้คำว่าทรัพยากรธรรมชาติแยกออกจากคำว่าสิ่งแวดล้อม เมื่อพิจารณาคำสั่งศาลฎีกาที่ ๓๐/๒๕๕๗ ที่วินิจฉัยว่า คดีสิ่งแวดล้อม หมายถึง คดีอาญาและคดีแพ่งที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตาม

กฎหมายสิ่งแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติและมลพิษ ในความหมายที่ใช้โดยทั่วไปและเฉพาะเจาะจง ซึ่งหมายความรวมถึงสิ่งแวดล้อมที่รวมทรัพยากรธรรมชาติอยู่ในตัวด้วย

ประเด็นเรื่องขององค์กรและสถาบันเกี่ยวกับความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อมเห็นว่า แนวคิดการจัดตั้งศาลสิ่งแวดล้อมไม่ใช่การแก้ปัญหาและไม่ถือเป็นการปฏิรูป แต่จะต้องมีกระบวนการปฏิรูปทั้งระบบ ตั้งแต่ต้นทางของกระบวนการยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม การคำนวณต้นทุนความเสียหาย การปรับปรุงวิธีพิจารณาคดี การจัดตั้งองค์กร และกลไกการบังคับคดี

สำหรับประเด็นที่กรมการตั้งข้อสังเกตความชัดเจนของร่าง (๓) โดยมีแนวความคิดที่จะเขียนข้อความเพิ่มเติมเป็นว่า “การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพและสร้างความเป็นธรรม” แต่หลักการดังกล่าวได้บัญญัติรับรองในวรรคหนึ่งไว้แล้ว ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับหลักธรรมาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อมและหลักการพัฒนายั่งยืน ซึ่งจะมีส่วนเกี่ยวข้องเชื่อมโยงโดยตรงกับการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม

ประธานกรรมการกล่าวว่า คำว่า “กระบวนการยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม” และคำว่า “ความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อม” หมายความว่ารวมถึงทรัพยากรธรรมชาติด้วย เนื่องจากในข้อเท็จจริงสิ่งแวดล้อมต้องมีทรัพยากรธรรมชาติเกี่ยวข้องทั้งหมด ตัวอย่างเช่น การตัดไม้ทำลายป่าเป็นการกระทำที่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งแตกต่างกับในเรื่องการบริหารจัดการที่ต้องแยกระหว่างทรัพยากรธรรมชาติออกจากสิ่งแวดล้อมเนื่องจากการแยกหน่วยงานรับผิดชอบดูแล ส่วนกระบวนการยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อม ต้องหมายความรวมถึงทรัพยากรธรรมชาติด้วย

ประเด็นเรื่องการปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากในปัจจุบันคดีสิ่งแวดล้อมจัดตั้งเป็นแผนกคดีในศาลยุติธรรมและศาลปกครองมีวิธีการดำเนินคดีที่ยุ่งยากโดยผู้ฟ้องคดีต้องพิสูจน์ว่าผู้กระทำให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ซึ่งในสภาพความเป็นจริงไม่สามารถพิสูจน์ได้ จึงต้องการให้มีการปฏิรูปกระบวนการพิสูจน์ให้เป็นภาระของผู้ก่อให้เกิดความเสียหายเป็นผู้พิสูจน์ การดำเนินคดีถ้าให้ผู้เสียหายพิสูจน์จะทำให้มีปัญหาหรือการคำนวณความเสียหายแบบนั่งเทียนก็ได้ซึ่งไม่ใช่ความเสียหายอย่างแท้จริง จึงมีการเรียกร้องให้เกิดการปฏิรูป

จากนั้น ที่ประชุมได้พิจารณาร่างมาตรา (๔/๑/๙) ๑ วรรคหนึ่ง (๔) ดังนี้

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมข้อความในร่างมาตรา (๔/๑/๙) ๑ วรรคหนึ่ง (๔) เป็นดังนี้

“(๔) ปฏิรูปทุก ปรับปรุงกลไก รูป และกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนใน การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดกระบวนการประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง”

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา (๔/๑/๙) ๑ ที่คณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเสนอเป็นดังนี้

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่นๆ (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างที่คณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ

มาตรา (๔/๑/๑๑) ๑

มีการแก้ไข

“มาตรา (๔/๑/๑๑) ๑ ให้มีการปฏิรูปด้านแรงงานตามแนวทางดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดกลไก ปรับปรุง หรือตรากฎหมาย เพื่อรองรับสิทธิของผู้ทำงานหรือผู้ใช้แรงงานให้สอดคล้องกับอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคมและการคุ้มครองสิทธิในการรวมตัวกันและอนุสัญญาแรงงานระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิในการรวมตัวและการร่วมเจรจาต่อรอง”

(๒) สนับสนุนการจัดตั้งธนาคารแรงงานหรือกองทุนการเงินของแรงงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของแรงงาน”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่นๆ (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์ เลขานุการกรรมาธิการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า ร่างมาตรา (๔/๑/๑๑) ๑ เป็นข้อสรุปในการหารือร่วมกันระหว่างนายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์ รองประธานกรรมาธิการ คนที่หก ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๙ และฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้น โดยนำข้อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการแรงงานมาพิจารณาร่วมด้วยซึ่งมีเนื้อหาที่สอดคล้องกัน

ประธานกรรมาธิการกล่าวว่า มาตรา (๔/๑/๑๑) ๑ (๒) ต้องเพิ่มความเป็น “สนับสนุนการจัดตั้งธนาคารแรงงานหรือกองทุนการเงินของแรงงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงาน” เพื่อให้มีความหมายที่ถูกต้อง

กรรมการแสดงความเห็นในมาตรา (๔/๑/๑๑) ๑ (๑) ดังนี้

- ตามมาตรา (๔/๑/๑๑) ๑ (๑) เป็นการรับรองสิทธิของผู้ใช้แรงงานเฉพาะแรงงานที่เป็นคนไทย หรือรวมถึงแรงงานต่างด้าวทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย ซึ่งควรบันทึกไว้เป็นเจตนารมณ์ให้ชัดเจน นอกจากนี้ จะมีวิธีบริหารจัดการระบบแรงงานอย่างไรให้แรงงานไทยเป็นแรงงานที่มีประสิทธิภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับภูมิภาคและระดับโลกได้

- ตามมาตรา (๔/๑/๑๑) ๑ (๑) ที่ระบุว่า “...ให้สอดคล้องกับอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ...” หากมีการประกาศบังคับใช้รัฐธรรมนูญที่ยกเว้นนี้จะหมายความว่า ประเทศไทยต้องอนุวัติปฏิบัติตามอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศที่ได้ลงนามในทันทีหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ตามมาตรา (๔/๑/๑๑) ๑ (๑) ไม่ได้หมายความว่า ประเทศไทยต้องอนุวัติปฏิบัติตามอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศที่ได้ลงนามในทันที โดยต้องแก้ไขความในมาตรา (๔/๑/๑๑) ๑ (๑) เป็น “ตรากฎหมาย และกำหนดกลไกเพื่อรองรับสิทธิของผู้ใช้แรงงาน ให้สอดคล้องกับอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ”

- ตามมาตรา (๔/๑/๑๑) ๑ (๑) ไม่ควรใช้คำว่า “ให้สอดคล้องกับอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ” เพราะเมื่อแปลเป็นภาษาต่างประเทศจะทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบโดยต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ จึงควรใช้คำว่า “ไม่ขัดกับ” แทน

ประธานกรรมการกล่าวว่า การใช้คำว่า “ให้สอดคล้องกับอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ” มีความเหมาะสมกว่าการใช้คำว่า “ไม่ขัดกับ”

- คณะกรรมการปฏิรูปการแรงงานให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิในการรวมตัวและการร่วมเจรจาต่อรองซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของแรงงานที่ปัจจุบันยังไม่ปรากฏเป็นจริง

- อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศทั้ง ๒ ฉบับ คือ ฉบับที่ ๘๗ และ ๙๘ ที่ระบุไว้ในมาตรา (๔/๑/๑๑) ๑ (๑) ประเทศไทยจะต้องมีการให้สัตยาบันและออกพระราชบัญญัติเพื่อรองรับเสียก่อน

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศทั้ง ๒ ฉบับ คือ ฉบับที่ ๘๗ และ ๙๘ ประเทศไทยยังไม่มีมีการให้สัตยาบัน จึงไม่ควรระบุไว้ในการยกเว้นรัฐธรรมนูญ โดยเสนอแก้ไขมาตรา (๔/๑/๑๑) ๑ (๑) เป็น “ตรากฎหมาย และกำหนดกลไกเพื่อรองรับเสรีภาพของผู้ใช้แรงงานในการสมาคม การรวมตัวกัน และการร่วมเจรจาต่อรอง ให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ”

- ประเทศไทยเป็นประเทศขนาดเล็ก การระบุเช่นที่ประธานกรรมการเสนอจะทำให้ประเทศไทยไม่เสียเปรียบประเทศขนาดใหญ่

- อาจระบุเรื่องการตรากฎหมาย และกำหนดกลไกเพื่อรองรับสิทธิของผู้ใช้แรงงาน ให้สอดคล้องกับอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศฉบับที่ ๘๗ และ ๙๘ ไว้เป็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

- ตามมาตรา (๔/๑/๑๑) ๑ (๑) หมายถึงเฉพาะแรงงานไทย หรือครอบคลุมถึงแรงงานต่างด้าวด้วย นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์ รองประธานกรรมการ คนที่หก ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๙ ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า ตามมาตรา (๔/๑/๑๑) ๑ (๑)

หมายถึงเฉพาะแรงงานไทยที่ถูกต้องตามกฎหมายตามอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศฉบับที่ ๘๗ และ ๘๘

- การรับรองเสรีภาพของผู้ใช้แรงงานตามอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศฉบับที่ ๘๗ และ ๘๘ เป็นข้อเรียกร้องของขบวนการแรงงานมาโดยตลอด อย่างไรก็ตาม สนับสนุนการระบุมตรา (๔/๑/๑๑) ๑ (๑) ที่ประธานกรรมธิการเสนอ นอกจากนี้ กรณีแรงงานข้ามชาติที่หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจะมีระบบบริหารจัดการที่แตกต่างจากระบบบริหารจัดการแรงงานที่ถูกกฎหมาย และแรงงานข้ามชาติไม่สามารถก่อตั้งสหภาพแรงงานด้วยตัวเองได้ โดยจะดำเนินการได้เฉพาะแรงงานที่มีสัญชาติไทยเท่านั้น ดังนั้น เสรีภาพของผู้ใช้แรงงานในการรวมกลุ่มหรือเจรจาต่อรองจะหมายถึงแรงงานตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน รวมถึงแรงงานข้ามชาติที่เข้าเมืองโดยถูกต้องตามกฎหมาย

- เสนอให้เพิ่มความในมาตรา (๔/๑/๑๑) ๑ (๑) เป็น “...เพื่อรองรับเสรีภาพของผู้ใช้แรงงานตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน” เพื่อให้มีความหมายที่แคบลงโดยไม่รวมถึงผู้ใช้แรงงานที่ผิดกฎหมาย

- กฎหมายคุ้มครองแรงงานเป็นการคุ้มครองแรงงานทุกคนที่ได้รับค่าจ้าง ค่าตอบแทน ไม่ว่าจะเป็
แรงงานที่ถูกกฎหมายหรือผิดกฎหมาย

- ควรเพิ่มเติมในประเด็นเรื่องการพัฒนาฝีมือแรงงานและการจัดระเบียบแรงงาน

ประธานกรรมธิการกล่าวว่า ให้บันทึกไว้เป็นเจตนารมณ์ว่า ตามมาตรา (๔/๑/๑๑) ๑ (๑) หมายถึงผู้ใช้แรงงานที่เป็นคนไทย ส่วนมาตรา (๔/๑/๑๑) ๑ (๒) ขอความเห็นกรรมธิการว่า มีประเทศอื่นหรือไม่ที่จัดตั้งธนาคารแรงงานหรือกองทุนการเงินของแรงงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงาน

กรรมธิการแสดงความเห็นในมาตรา (๔/๑/๑๑) ๑ (๒) ดังนี้

- ตามมาตรา (๔/๑/๑๑) ๑ (๒) ที่ระบุให้จัดตั้งธนาคารแรงงานจะเหมือนกับ labour union bank ในต่างประเทศหรือไม่ ที่เริ่มจากการก่อตั้งสหภาพแรงงานโดยมีการเปิดรับฝากเงินจากสมาชิกจนขยายใหญ่ขึ้น

- หากใช้คำว่า “จัดตั้งธนาคารแรงงาน” จะมีความหมายที่กว้างและปฏิบัติได้ยากหรือไม่

นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์ รองประธานกรรมธิการ คนที่หก ในฐานะประธานอนุกรรมธิการ พิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๙ ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า คณะกรรมธิการปฏิรูปการแรงงาน เป็นผู้เสนอให้มีการจัดตั้งธนาคารแรงงาน ซึ่งธนาคารแรงงานจะหมายรวมถึงแรงงานในประเทศไทยจำนวน ๑๖ - ๑๗ ล้านคน โดยร้อยละ ๖๐ มีรายได้ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นหนี้ครัวเรือน และอาศัยการกู้หนี้ยืมสินในระบบที่มีดอกเบี้ยในอัตราสูง ดังนั้น จึงมีแนวคิดจัดตั้งธนาคารแรงงาน ซึ่งอาศัยเงินจากกองทุนประกันสังคมเพียง ๕๐,๐๐๐ ล้านบาท เพื่อแก้ไขปัญหาความทุกข์ยากของผู้ใช้แรงงานให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพราะจะมีกลุ่มคนในสังคม ๒ กลุ่มใหญ่ ๆ ที่ไม่มีตัวแทนสถาบันการเงินเป็นของตนเอง คือ ชาวนาและผู้ใช้แรงงาน

- เรื่องการจัดตั้งธนาคารแรงงานเป็นเรื่องใหญ่ โดยมีเจตนาที่จะสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือผู้ใช้แรงงานเพราะเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ อย่างไรก็ตาม อาจจะให้ผู้ใช้แรงงานใช้บริการธนาคารพาณิชย์ที่เป็นตัวแทนภาครัฐซึ่งมีอยู่เดิมแล้วจะดีกว่าหรือไม่ เช่น ธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงไทย เป็นต้น โดยให้มี

การตั้งแผนกที่ดูแลผู้ใช้แรงงานขึ้นมาโดยเฉพาะ นอกจากนี้ ความหมายของธนาคารแรงงานอาจหมายถึงหน่วยงานที่รวบรวม ประมวล วิเคราะห์ข้อมูลระหว่างผู้ประกอบการและผู้ใช้แรงงาน

ประธานกรรมธิการกล่าวว่า หน่วยงานที่รวบรวม ประมวล วิเคราะห์ข้อมูลระหว่างผู้ประกอบการและผู้ใช้แรงงาน เป็นเรื่องของฐานข้อมูล ไม่ใช่ธนาคารแรงงาน

ควรวัดตามมาตรา (๔/๑/๑๑) ๑ (๒) ที่คณะอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๙ และฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ

นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์ รองประธานกรรมธิการ คนที่หก ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๙ ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า เนื่องจากเป็นข้อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปการแรงงานซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของคณะอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๙ จึงควรรับไว้พิจารณา โดยได้มีข้อเสนอให้จัดตั้งสถาบันการเงินของแรงงานที่อาจมีได้หลายรูปแบบ ซึ่งหากที่ประชุมต้องการความชัดเจนก็ให้คณะกรรมการปฏิรูปการแรงงานเสนอมายังคณะกรรมธิการร่างรัฐธรรมนูญอีกครั้งหนึ่ง

- ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่เป็นหนี้ในระบบจำนวนมาก จึงต้องมีธนาคารแรงงานหรืออาจเป็นกองทุนแรงงาน เพื่อให้คุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงานดีขึ้น ดังนั้น จึงไม่ควรตัดมาตรา (๔/๑/๑๑) ๑ (๒) หากการจัดตั้งธนาคารแรงงานยังไม่มี ความชัดเจนก็ให้คณะกรรมการปฏิรูปการแรงงานนำไปพิจารณารายละเอียดอีกครั้งหนึ่ง

- ธนาคารแรงงานจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงานให้ดีขึ้น เพราะธนาคารแรงงานจะไม่ได้เป็นเพียงธนาคารพาณิชย์ที่ระดมเงินออมและให้กู้เงินเท่านั้น แต่ควรเป็นธนาคารเฉพาะกิจที่จัดสวัสดิการอื่นให้กับผู้ใช้แรงงานด้วย

- ตามมาตรา (๔/๑/๑๑) ๑ (๑) เป็นเรื่องที่ใช้แรงงานต้องการอำนาจการเจรจาต่อรอง และตามมาตรา (๔/๑/๑๑) ๑ (๒) เป็นเรื่องที่ใช้แรงงานต้องการอำนาจทางเศรษฐกิจที่มากขึ้น

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้แก้ไขร่างมาตรา (๔/๑/๑๑) ๑ ที่คณะอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๙ และฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ ดังนี้

“มาตรา (๔/๑/๑๑) ๑ ให้มีการปฏิรูปด้านแรงงานตามแนวทางดังต่อไปนี้

(๑) ตรากฎหมายและกำหนดกลไก ชีวิชีพรร หรือตรากฎหมาย เพื่อรองรับสิทธิเสรีภาพของผู้ที่สหหรือผู้ใช้แรงงานให้สอดคล้องกับข้อบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเสรีภาพในการสมาคมและตราด้วยตราสิทธิในทรัพย์สินตัวกันและข้อบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเสรีภาพในการรวมตัวกัน และการร่วมเจรจาต่อรอง ให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ”

(๒) สนับสนุนการจัดตั้งธนาคารแรงงานหรือเพื่อเป็นกองทุนการเงินของผู้ใช้แรงงานเพื่อสวัสดิการ พัฒนาคุณภาพชีวิตของแรงงานในการส่งเสริมการออมและพัฒนาตนเองอันจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น”

ส่วนที่ ๑๐ การปฏิรูปด้านพลังงาน

ไม่มีการแก้ไข

“ส่วนที่ ๑๐

การปฏิรูปด้านพลังงาน”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กระทำความเห็นมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมาธิการ

ที่ประชุมคณะกรรมาธิการมีมติให้คงไว้ตามร่างที่คณะอนุกรรมาธิการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ

มาตรา (๔/๑/๑๐) ๑

มีการแก้ไข

“มาตรา (๔/๑/๑๐) ๑ ปีโตรเลียมและเชื้อเพลิงธรรมชาติอื่นเป็นทรัพยากรของชาติและมีไว้เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศและประชาชน รัฐต้องบริหารจัดการพลังงานอย่างมีธรรมาภิบาลและยั่งยืน และดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับพลังงานให้สอดคล้องกับหลักการข้างต้น

ให้มีการปฏิรูปเพื่อให้การสำรวจ การผลิต และการใช้ปิโตรเลียม หรือพลังงานอื่นใดต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชนและชุมชน

ให้มีการปฏิรูปเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ เข้าถึง และเข้าใจในข้อมูลด้านพลังงาน และการร่วมกำหนดนโยบายและวางแผนพลังงานทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น รวมทั้งการติดตามและตรวจสอบการดำเนินนโยบายและแผนนั้น”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กระทำความเห็นมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ

สภาปฏิรูปแห่งชาติ เล่มที่ ๔ หน้าที่ ๕ ลำดับที่ ๑๙ - ๒๐

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิการ

นางกาญจนารัตน์ สิวโรจน์ เลขาธิการกรรมการสิทธิการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่าง บทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้น ได้กล่าวว่าบทบัญญัติในมาตรานี้เป็นไปตามที่คณะอนุกรรมการพิจารณารอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๙ เสนอมา

กรรมการสิทธิการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ความในวรรคแรกที่ว่า “ปิโตรเลียมและเชื้อเพลิงธรรมชาติอื่นเป็นทรัพยากรของชาติและมีไว้เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศและประชาชน รัฐต้องบริหารจัดการพลังงานอย่างมีธรรมาภิบาลและยั่งยืน” นั้น โดยส่วนตัวไม่แน่ใจว่าจะดำเนินการได้หรือไม่อย่างไรในการใช้ทรัพยากรให้ได้ประโยชน์สูงสุดแต่ต้องใช้อย่างยั่งยืนเนื่องจากปิโตรเลียมและเชื้อเพลิงธรรมชาติอื่น ๆ นั้นมีอย่างจำกัด แต่ถ้าใช้อย่างมีธรรมาภิบาลเพียงประการเดียวเห็นว่าจะมีความเหมาะสมมากกว่า และความในมาตรานี้ยังไม่มีประเด็นเรื่องยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปด้านพลังงานในการเดินทางไปสู่ออนาคตในอีก ๒๐ ปี เช่น ประเด็นเรื่องการวิจัยนวัตกรรมใหม่ด้านพลังงาน หรือยุทธศาสตร์ในการทำให้ถนนปลอดจากการใช้น้ำมัน เป็นต้น ซึ่งการปฏิรูปนั้นจะทำให้เห็นทิศทางของและเป้าหมายที่ชัดเจนของการดำเนินการด้านพลังงาน

- ประเด็นเรื่องพลังงานจะมีการบัญญัติไว้ในสองส่วนคือ ๑. ส่วนที่ว่าด้วยสิทธิพลเมือง ในมาตรา (๑/๒/๒) ๓๖ ซึ่งประเด็นใดที่มีอยู่แล้วในมาตราก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องบัญญัติเพิ่มเติมในมาตรานี้ อีก และ ๒. ในมาตรานี้ซึ่งอยู่ในหมวดว่าด้วยการปฏิรูป โดยส่วนตัวเห็นว่าคำว่า “ยั่งยืน” ตามความในมาตรานี้ น่าจะมีความเหมาะสมแล้ว เพราะความยั่งยืนคือการใช้ทรัพยากรอย่างค่อยเป็นค่อยไป

ความในมาตรานี้ส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกับข้อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปพลังงานที่เสนอมายังคณะกรรมการ โดยส่วนที่แตกต่างกันคือ ความในวรรคแรกที่คณะกรรมการปฏิรูปพลังงานเสนอมามีในส่วนของ การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมโดยคณะกรรมการปฏิรูปพลังงานให้ความเห็นว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพลังงานจำนวนมากไม่เฉพาะกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมเท่านั้นซึ่งจะต้องมีการออกหรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพลังงานเพื่อเป็นการบังคับให้รัฐดำเนินการ ส่วนความในวรรคที่สอง ส่วนที่แตกต่างกัน คือ ข้อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปพลังงานไม่มีคำว่า “ให้มีการปฏิรูป” ความในวรรคสาม ส่วนที่แตกต่างกันคือคณะกรรมการปฏิรูปพลังงานเสนอให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายพลังงานเท่านั้นไม่ได้เสนอให้ประชาชนร่วมกำหนดนโยบายพลังงาน โดยคณะกรรมการปฏิรูปพลังงานเห็นว่าหากให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายพลังงานอาจเกิดปัญหาได้

ประธานกรรมการสิทธิการได้กล่าวว่า ความในมาตรานี้ไม่มีถ้อยคำหรือข้อความที่ทำให้เห็นภาพที่ชัดเจนเรื่องการปฏิรูปเป็นแต่เพียงถ้อยคำหรือข้อความที่ซ้ำกับมาตรา (๒/๒/-) ๑๖ ในหมวดว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐเท่านั้น

นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์ รองประธานกรรมการ คนที่หก ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณารอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๙ ได้กล่าวว่า หลักการที่สำคัญของความในมาตรานี้ขึ้นอยู่กับที่

การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับพลังงานโดยส่วนตัวเห็นว่าไม่ควรตัดคำว่า “กฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียม” ออกจากความในมาตรานี้ เนื่องจากเรื่องดังกล่าวเป็นประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งและต้องมีการเน้นย้ำให้เห็นความสำคัญในการปรับปรุง ส่วนประเด็นเรื่องการให้ประชาชนเข้าไปร่วมกำหนดนโยบายพลังงานนั้นยังไม่มี ความชัดเจนว่าจะดำเนินการให้ประชาชนเข้าไปร่วมกำหนดนโยบายพลังงานได้อย่างไรเนื่องจากมีความเป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติ

กรรมาธิการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ความในมาตรานี้ยังไม่มี ความชัดเจนในประเด็นเรื่องการปฏิรูปจึงเสนอให้เพิ่มสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการปฏิรูปโดยขอให้เพิ่มเติมความในมาตรานี้ ดังนี้ “ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาเพื่อค้นหานวัตกรรมในการใช้พลังงานทดแทนในระยะยาว”

นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์ รองประธานกรรมาธิการ คนที่หก ในฐานะประธานอนุกรรมาธิการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๙ ได้กล่าวว่า โดยส่วนตัวเห็นด้วยกับข้อเสนอของกรรมาธิการในประเด็นเรื่องการส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาเพื่อค้นหานวัตกรรมในการใช้พลังงานทดแทนในระยะยาว แต่เห็นว่าในประเด็นดังกล่าวมีปรากฏอยู่แล้วในหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ แต่หากยังไม่เพียงพอต่อการผลักดันการปฏิรูปพลังงานก็สามารถนำมาบัญญัติไว้เพิ่มเติมในมาตรานี้ได้

กรรมาธิการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ควรตัดคำว่า “กฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียม” ในมาตรานี้ออกเนื่องจากคำว่า “กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพลังงาน” นั้นครอบคลุมถึงกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมอยู่ด้วยแล้ว

- โดยส่วนตัวไม่เห็นด้วยกับการตัดคำว่า “กฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียม” เนื่องจากประเด็นเรื่องการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมนั้นเป็นประเด็นสำคัญในปัจจุบันและควรเป็นเรื่องที่ต้องมีการเน้นย้ำให้มีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับนี้เนื่องจากเป็นหัวใจของประเด็นเรื่องพลังงานทั้งหมด และเห็นว่าถ้อยคำในมาตรานี้ควรเขียนให้สอดคล้องกับถ้อยคำในมาตรา (๒/๒/-) ๑๖ ในหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐเพื่อไม่ให้เกิดความลักลั่น

- ความในมาตรา (๒/๒/-) ๑๖ ในหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐนั้นเป็นแนวทางสำหรับการกำหนดนโยบายและการจัดทำกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องการวิจัยพัฒนาการใช้พลังงานทุกประเภทอย่างต่อเนื่อง ส่วนในมาตรานี้อยู่ในหมวดที่ว่าด้วยการปฏิรูป หลักสำคัญ คือ การปรับปรุงกฎหมาย และกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายพลังงาน โดยส่วนตัวเห็นด้วยกับการคงคำว่า “กฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียม” รวมทั้งต้องขยายความให้ชัดเจนว่ากฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับพลังงานนั้นมีอะไรบ้าง เพื่อให้เกิดความชัดเจนเมื่อต้องมีการไปดำเนินการปรับปรุงกฎหมายนั้น ๆ ประเด็นเรื่องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนนั้น หมายถึง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติโดยคำนึงถึงคนในรุ่นถัดไปเป็นสำคัญคนในรุ่นปัจจุบันไม่สามารถใช้ได้อย่างล้าผลาญโดยไม่คำนึงถึงคนในรุ่นหลัง

- ไม่ขัดข้องกับการไม่ตัดคำว่า “กฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียม” เนื่องจากปัจจุบันรัฐบาลก็กำลังจะมีการแก้ไขเพิ่มกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมอยู่แล้ว ส่วนความในวรรคสามประเด็นเรื่องการมีส่วนร่วม

ของประชาชนในการกำหนดนโยบายพลังงานนั้นก็ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเท่านั้น มิใช่ไปร่วมกำหนดนโยบาย โดยส่วนตัวเห็นว่าเพื่อให้เห็นภาพการปฏิรูปด้านพลังงานที่ชัดเจนควรเพิ่มความ เป็นพรรคสี่เพื่อให้เห็นกระบวนการปฏิรูปให้มากขึ้น เช่น เรื่องพลังงานหมุนเวียน พลังงานทดแทน และการ ส่งเสริมนวัตกรรมด้านพลังงาน เป็นต้น

- เนื่องจากรัฐบาลกำลังจะมีการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมอยู่แล้วในปัจจุบัน จึงเห็นว่าไม่ ควรคงคำว่า “กฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียม” ไว้ในมาตรานี้ เนื่องจากกว่าที่รัฐธรรมนูญจะมีผลใช้บังคับ การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมคงดำเนินการเรียบร้อยแล้ว

- การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเช่นน้ำมันอย่างมีธรรมาภิบาลและยั่งยืนนั้นคือการใช้ อย่างเหมาะสมว่าสามารถใช้ได้เท่าไร และในระหว่างนั้นต้องมีพลังงานอย่างอื่นมาทดแทนพลังงานน้ำมัน เช่น พลังงานหมุนเวียน หรือพลังงานทดแทน เป็นต้น

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ไม่ได้หมายความว่าห้ามใช้เลยแต่ใช้ โดยคำนึงถึงคนในรุ่นถัดไป จึงเห็นว่าควรคงคำว่า “ยั่งยืน” ไว้ในมาตรานี้

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- เสนอให้ปรับถ้อยคำในวรรคแรกของมาตรานี้ ดังนี้ “บริหารจัดการพลังงานอย่างมีธรรมาภิบาล และยั่งยืน ให้ปิโตรเลียมและเชื้อเพลิงธรรมชาติอื่นเป็นทรัพยากรของชาติและมีไว้เพื่อประโยชน์สูงสุดของ ประเทศและประชาชนอย่างแท้จริง และดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมและ กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับพลังงานให้สอดคล้องกับหลักการข้างต้น”

ประธานกรรมการได้เสนอให้เพิ่มความในมาตรานี้ตามความเห็นของกรรมการเป็นวรรคที่สี่ ดังนี้ “ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมของพลังงาน”

นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์ รองประธานกรรมการ คนที่หก ในฐานะประธานอนุกรรมการ พิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๙ ได้กล่าวว่า เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับมาตรา (๒/๒/-) ๑๖ ในหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐจึงเสนอให้ใช้คำว่า “ส่งเสริมและสนับสนุน” และต้องมีถ้อยคำที่ ให้ เห็นว่ามีการเน้นย้ำเรื่องพลังงานหมุนเวียนอย่างเต็มศักยภาพ ทั้งถึงและเป็นธรรม

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า หากแก้ไขเพิ่มเติมอย่างที่ประธานอนุกรรมการพิจารณากรอบ การจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๙ เสนอมาข้างต้นจะเข้าซ้อนกับความในมาตรา (๒/๒/-) ๑๖ ในหมวด แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- เสนอให้ตัดความในวรรคสี่ออกทั้งวรรค และเสนอให้เพิ่มเติมคำว่า “วิถีชีวิต” ในวรรคสองก่อนคำ ว่า “และสุขภาพของประชาชนและชุมชน”

- หากความในมาตรา (๒/๒/-) ๑๖ ในหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐนั้นมีประเด็นในเรื่อง ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมของพลังงานแล้วในมาตรานี้ก็ไม่จำเป็นต้องบัญญัติไว้ซ้ำอีก

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมร่าง มาตรา (๔/๑/๑๐) ๑ ที่คณะอนุกรรมการยก
ร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ ดังนี้

“มาตรา (๔/๑/๑๐) ๑ ปิโตรเลียมและเชื้อเพลิงธรรมชาติอื่นเป็นทรัพยากรของชาติและมีไว้
เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศและประชาชน รัฐต้องบริหารสวัสดิภาพพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและ
ยั่งยืนและดำเนินการหรือปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
กับพลังงานให้สอดคล้องกับหลักการข้างต้น

(๑) บริหารจัดการพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ให้ปิโตรเลียมและเชื้อเพลิงธรรมชาติอื่น
เป็นทรัพยากรของชาติและมีไว้เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศและประชาชนอย่างแท้จริง และดำเนินการ
จัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการปิโตรเลียมและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับพลังงานให้สอดคล้องกับ
หลักการข้างต้น

(๒) ปรับปรุงให้การสำรวจ การผลิต และการใช้ปิโตรเลียม หรือพลังงานอื่นใด ต้องคำนึงถึง
ผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งวิถีชีวิตและสุขภาพของประชาชนและชุมชน

(๓) ดำเนินการให้ประชาชนได้รับรู้ เข้าถึง และเข้าใจในข้อมูลด้านพลังงาน และมีส่วนร่วมในการ
กำหนดนโยบายและวางแผนพลังงานทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น รวมทั้งการติดตามและตรวจสอบ
การดำเนินนโยบายและแผนนั้น

ให้มีมาตรการปฏิรูปเพื่อให้เกษตรกร ครัวเรือน และสหกรณ์เกษตรกร หรือพลังงานอื่นใดต้อง
ดำเนินการผลิตหรือจัดหาทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชนและชุมชน

ให้มีมาตรการปฏิรูปเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ เข้าถึง และเข้าใจในข้อมูลด้านพลังงาน และเข้าร่วม
กำหนดนโยบายและแผนพลังงานทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น รวมทั้งการติดตามและ
ตรวจสอบการดำเนินการนโยบายและแผนนั้น”

ส่วนที่ ๑๒ การปฏิรูปด้านวัฒนธรรม

ไม่มีการแก้ไข

“ส่วนที่ ๑๒

การปฏิรูปด้านวัฒนธรรม”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรค
การเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ใน
รัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างที่คณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ
เบื้องต้นเป็นผู้เสนอ

มาตรา (๔/๑/๑๒) ๑

มีการแก้ไข

“มาตรา (๔/๑/๑๒) ๑ ให้มีการปฏิรูปด้านวัฒนธรรมภายใต้หลักการการมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดการของภาคประชาชน และหลักการรักษาดุลยภาพระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนตามแนวทางดังต่อไปนี้

(๑) สนับสนุนให้มีสมัชชาศิลปะและวัฒนธรรมระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ซึ่งมาจากภาคประชาสังคมในฐานะสมัชชาเฉพาะประเด็น ตามความพร้อมในแต่ละพื้นที่ เพื่อส่งเสริม พัฒนา ปกป้อง ฟื้นฟู อนุรักษ์ เผยแพร่ และสืบสานงานด้านศิลปวัฒนธรรมอันหลากหลายในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ศาสนิกชนของแต่ละศาสนาเข้าใจและเข้าถึงศาสนาของตนและเข้าใจหัวใจของศาสนาอื่นด้วย โดยให้สมัชชาดังกล่าวมีความเชื่อมโยงภารกิจ ประสานงาน และรับการสนับสนุนจากคณะกรรมการปฏิรูปประเทศไทย

(๒) จัดตั้งกองทุนสร้างเสริมศิลปะและวัฒนธรรมเป็นกองทุนภาคประชาสังคม

(๓) องค์กรบริหารท้องถิ่นต้องส่งเสริมและสนับสนุนการเปิดพื้นที่ทางกายภาพและพื้นที่สื่อสำหรับกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมทุกรูปแบบโดยสนับสนุนงบประมาณและการจัดการที่จำเป็น”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ (ไม่มี)
กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการธิการ

นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์ รองประธานกรรมาธิการ คนที่หก ในฐานะประธานอนุกรรมาธิการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๙ ได้กล่าวว่า ความในมาตรานี้มาจากข้อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปค่านิยม ศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรมและการศาสนา รวมทั้งยังมีการแก้ไขเพิ่มเติมที่คณะกรรมการปฏิรูปค่านิยม ศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรมและการศาสนาเสนอมาในวันนี้ ดังนี้

“ให้มีการปฏิรูปด้านวัฒนธรรมภายใต้หลักการการมีส่วนร่วมในการวางแผนและบริหารจัดการของภาคประชาชน และหลักการรักษาดุลยภาพระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ตามแนวทางดังต่อไปนี้

(๑) สนับสนุนให้มีสมัชชาศิลปะและวัฒนธรรมระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ซึ่งมาจากภาคประชาสังคมในฐานะสมัชชาเฉพาะประเด็น ตามความพร้อมในแต่ละพื้นที่ เพื่อส่งเสริม พัฒนา ปกป้อง ฟื้นฟู อนุรักษ์ เผยแพร่ และสืบสานงานด้านศิลปวัฒนธรรมอันหลากหลายในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ศาสนิกชนของแต่ละศาสนาเข้าใจและเข้าถึงศาสนาของตนและเข้าใจหัวใจของศาสนาอื่นด้วย โดยให้สมัชชาดังกล่าวมีความเชื่อมโยงภารกิจ ประสานงาน และรับการสนับสนุนจากคณะกรรมการปฏิรูปประเทศไทย

(๒) จัดตั้งกองทุนทุนทางวัฒนธรรมแห่งชาติเป็นกองทุนภาคประชาสังคมเพื่อสร้างเสริมวัฒนธรรมและศิลปะ

(๓) องค์กรบริหารท้องถิ่นต้องส่งเสริมและสนับสนุนการเปิดพื้นที่ทางกายภาพและพื้นที่สื่อสำหรับกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมทุกรูปแบบโดยสนับสนุนงบประมาณและการจัดการที่จำเป็น”

เสนอให้เพิ่มเติมคำว่า “แม่บท” หลังคำว่า “ให้มีการปฏิรูปด้านวัฒนธรรมภายใต้หลักการการมีส่วนร่วมในการวางแผน” เพราะคำว่า “วางแผนแม่บท” เป็นหลักการสำคัญ รวมทั้งประเด็นเรื่องกองทุนทุนทางวัฒนธรรมแห่งชาติก็เป็นหลักการที่สำคัญที่คณะกรรมการปฏิรูปค่านิยม ศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรมและการศาสนาเสนอมาด้วย

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า ให้ตัดคำว่า “ภาค” ออกจากคำว่า “ภาคประชาชน” และตั้งข้อสังเกตว่าความใน (๑) นั้นใช้คำฟุ่มเฟือยเกินไป รวมทั้งเห็นว่าความในมาตรานี้มีการใช้ถ้อยคำที่แตกต่างกันในประเด็นเดียวกัน คือคำว่า “ศิลปวัฒนธรรม” “วัฒนธรรมและศิลปะ” และ “ศิลปะและวัฒนธรรม” กรรมการควรร่วมกันพิจารณาว่าควรใช้คำใดคำหนึ่งแต่เพียงคำเดียวในมาตรานี้ โดยส่วนเห็นว่าคำว่า “วัฒนธรรม” เป็นคำที่มีความหมายกว้างกว่าคำว่า “ศิลปะ” จึงควรใช้คำว่า “วัฒนธรรมและศิลปะ” และความใน (๓) นั้นมีบัญญัติไว้แล้วในส่วนขององค์กรบริหารท้องถิ่นจึงไม่ควรนำมาบัญญัติซ้ำไว้ในมาตรานี้อีก

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ควรใช้คำว่า “ศิลปวัฒนธรรม” ตามที่ นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ประธานกรรมการปฏิรูปค่านิยม ศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรมและการศาสนาได้จารึกบทกลอนไว้ที่ประเทศเยอรมนี

นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์ รองประธานกรรมการ คนที่หก ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๙ ได้กล่าวว่า โดยส่วนตัวเห็นว่าความในมาตรา (๒/๒/-) ๗ ในหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐนั้นยังไม่ครอบคลุมประเด็นเรื่องการส่งเสริมและสนับสนุนการเปิดพื้นที่ทางกายภาพและพื้นที่สื่อสำหรับกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม แต่หากความในมาตรา (๒/๒/-) ๗ ซ้ำกับความใน (๓) ก็ไม่ขัดข้องที่จะตัดความใน (๓) ออกไปรวมไว้ในแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ความในมาตรา (๒/๒/-) ๗ ในหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐได้บัญญัติไว้แล้วในประเด็นเรื่องการส่งเสริมวัฒนธรรมและศิลปะให้เป็นรากฐานเอกลักษณ์ของชาติและท้องถิ่น ความในวรรคแรกในส่วน of ประเด็นการรักษาตุลยาพระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนนั้นจะเป็นการบังคับภาคเอกชนให้ดำเนินการหรือไม่ และความใน (๒) ที่กำหนดให้มีกองทุนทุนทางวัฒนธรรมแห่งชาติเพื่อสร้างเสริมวัฒนธรรมและศิลปะนั้นโดยส่วนตัวเห็นว่า การสร้างเสริมนั้นเป็นเรื่องของการสร้างขึ้นมาใหม่ไม่ใช่การอนุรักษ์ และความใน (๓) ที่กำหนดให้ต้ององค์กรบริหารท้องถิ่นส่งเสริมและสนับสนุนการเปิดพื้นที่ทางกายภาพและพื้นที่สื่อสำหรับกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมทุกรูปแบบนั้นคำว่า “ทุกรูปแบบ” นั้นจะมีความหมายที่กว้างเกินไปหรือไม่

- ความในมาตรานี้ควรสื่อความหมายให้ชัดเจนและมีความครอบคลุมถึงศิลปวัฒนธรรมทุกประเภท นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์ รองประธานกรรมการ คนที่หก ในฐานะประธานอนุกรรมการ พิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๙ ได้กล่าวว่า คำว่า “สร้างเสริม” นั้นเทียบเคียงมาจาก กองทุนสร้างเสริมสุขภาพแห่งชาติ

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า คำว่า “ในฐานะสมัชชาเฉพาะประเด็น” นั้น มีความหมายที่ไม่ชัดเจนจึงควรตัดออก และความในวรรคแรกไม่ได้เป็นการบังคับให้ภาคเอกชนต้องดำเนินการแต่เป็นหน้าที่ของภาครัฐในการดำเนินการเพื่อรักษาดุลยภาพระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- เสนอให้ตัดคำว่า “ในฐานะสมัชชาเฉพาะประเด็น” ออก เนื่องจากไม่มีความชัดเจนและถึงแม้จะตัดออกก็ไม่ทำให้ความในมาตรานี้เสียแต่ประการใด

นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์ รองประธานกรรมการ คนที่หก ในฐานะประธานอนุกรรมการ พิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๙ ได้กล่าวว่า หากกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าคำว่า “ในฐานะสมัชชาเฉพาะประเด็น” ยังไม่มีความชัดเจนก็สามารถตัดออกได้ รวมทั้งหากถ้อยคำใดในมาตรานี้ยังมีความไม่สมบูรณ์ขาดตกบกพร่องกรรมการก็สามารถปรับให้เหมาะสมได้

ประธานกรรมการได้กล่าวว่าประเด็นเรื่อง “ส่งเสริมและสนับสนุนให้ศาสนิกชนของแต่ละศาสนา เข้าใจและเข้าใจศาสนาของตนและเข้าใจหัวใจของศาสนาอื่น” นั้น ควรตัดออกและนำไปปรับกับมาตรา ๒๖๒(๒) ๓ ในหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ซึ่งบัญญัติในเรื่องดังกล่าวไว้แล้ว ส่วนของความ (๒) ไม่เข้าใจความหมายของคำว่า “ให้สมัชชาดังกล่าวมีความเชื่อมโยงภารกิจ ประสานงาน และรับการสนับสนุนจากคณะกรรมการปฏิรูปประเทศไทย” ว่ามีความหมายอย่างไร

นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์ รองประธานกรรมการ คนที่หก ในฐานะประธานอนุกรรมการ พิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๙ ได้กล่าวว่า “ให้สมัชชาดังกล่าวมีความเชื่อมโยงภารกิจ ประสานงาน และรับการสนับสนุนจากคณะกรรมการปฏิรูปประเทศไทย” หมายถึงการได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากคณะกรรมการปฏิรูปประเทศไทย

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า คณะกรรมการปฏิรูปประเทศไทยไม่มีงบประมาณในการสนับสนุน จึงควรปรับถ้อยคำใน (๒) ให้มีความเหมาะสม ส่วนความใน (๓) ควรคงประเด็นในเรื่องการสนับสนุนด้านงบประมาณขององค์การบริหารท้องถิ่นไว้

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรานี้ให้เหมาะสม ดังนี้

“มาตรา (๔/๑/๑๒) ๑ ให้มีการปฏิรูปด้านวัฒนธรรมภายใต้หลักการมีส่วนร่วมในการวางแผนแม่บทและบริหารจัดการของประชาชน และหลักการรักษาดุลยภาพระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ตามแนวทางดังต่อไปนี้

(๑) สนับสนุนให้สมัชชาศิลปะและวัฒนธรรมระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ซึ่งมาจากภาคประชาสังคม ตามความพร้อมในแต่ละพื้นที่ เพื่อปกป้อง พื้นฟู สืบสาน ส่งเสริม และพัฒนา งานด้านศิลปวัฒนธรรม

ตามความหลากหลายในแต่ละพื้นที่ โดยให้มีความเป็นอิสระ และประสานงานกับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศไทย

(๒) จัดตั้งกองทุนทุนทางวัฒนธรรมแห่งชาติเป็นกองทุนภาคประชาสังคมเพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

(๓) องค์กรบริหารท้องถิ่นต้องสนับสนุนงบประมาณและการจัดการที่จำเป็นเพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม”

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมร่าง มาตรา (๔/๑/๑๒) ๑ ที่คณะอนุกรรมการยก ร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ ดังนี้

“มาตรา (๔/๑/๑๒) ๑ ให้มีการปฏิรูปด้านวัฒนธรรมภายใต้หลักการการมีส่วนร่วมในการวางแผนแม่บทและบริหารจัดการของภาคประชาชน และหลักการรักษาคุณภาพระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ตามแนวทางดังต่อไปนี้

(๑) สนับสนุนให้มีสมาชิกศิลปวัฒนธรรมระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ซึ่งมาจากภาคประชาสังคมในชุมชนสังคมนอกพื้นที่ ตามความพร้อมในแต่ละพื้นที่ เพื่อส่งเสริม พัฒนา ปกป้อง ฟื้นฟู อนุรักษ์ เผยแพร่ แสวงหา สืบสาน ส่งเสริม และพัฒนา งานด้านศิลปวัฒนธรรมอันตามความหลากหลายในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ศิลปินของระดับจังหวัดศิลปินแห่งชาติและศิลปินสมัครเล่นของจังหวัดและศิลปินสมัครเล่นของจังหวัดอื่นด้วย โดยให้สมาชิกดังกล่าวมีตัวแทนเชื่อมโยงภาครัฐโดยให้มีความเป็นอิสระ และประสานงาน แสวงหาทรัพยากรสนับสนุนต่อกับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศไทย

(๒) จัดตั้งกองทุนส่งเสริมศิลปะและทุนทางวัฒนธรรมแห่งชาติเป็นกองทุนภาคประชาสังคมเพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

(๓) องค์กรบริหารท้องถิ่นต้องส่งเสริมและสนับสนุนทรัพยากรพื้นที่ทางศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่สี่ส่วที่รับผิดชอบร่วมด้านศิลปวัฒนธรรมทุกระดับโดยสนับสนุนงบประมาณและการจัดการที่จำเป็นเพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม”

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

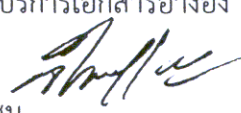
๔.๑ ประธานกรรมการให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการมีหนังสือกราบเรียนประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติว่า คณะกรรมการยก ร่างรัฐธรรมนูญจะเดินทางไปต่างจังหวัด รวมถึงให้มีหนังสือกราบเรียนประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติว่า ประธานกรรมการยก ร่างรัฐธรรมนูญมอบหมายให้ พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช ที่ปรึกษากฎหมายและโฆษกกรรมการ และนายคำณูณ สิทธิสมาน โฆษกกรรมการ เป็นผู้ชี้แจงเกี่ยวกับการยก ร่างรัฐธรรมนูญแทนประธานกรรมการ และในสัปดาห์หน้า ขออนุญาตตั้งชี้แจงเนื่องจากคณะกรรมการยก ร่างรัฐธรรมนูญต้องเดินทางไปต่างจังหวัด

๔.๒ ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมครั้งต่อไปในวันพุธที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๓๙ นาฬิกา

นางสาวอัจฉรา สอนสมุทร
วิทยากรชำนาญการ
นายสกนธ์ พรหมบุญตา
นิติกรชำนาญการ
นายจิรวีรส อินทะชิต
นิติกรปฏิบัติการ
นายรัฐภูมิ คำศรี
นิติกรชำนาญการ
นางสาววรินทร์พร ปณีธานธรรม
วิทยากรชำนาญการ
นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ
วิทยากรปฏิบัติการ
ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
ผู้บังคับบัญชาจากกลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
สำนักกรรมการ ๒
ผู้ตรวจบันทึกการประชุม

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์